

**T.C.
EGE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SANAT TARİHİ ANABİLİM DALI**

19.YÜZYIL RUS PEYZAJ RESMİNDE ROMANTİZM

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Leman BERDELİ

DANIŞMAN

Prof. Dr. İnci KUYULU ERSOY

İZMİR-2017

**T.C.
EGE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SANAT TARİHİ ANABİLİM DALI**

19.YÜZYIL RUS PEYZAJ RESMİNDE ROMANTİZM

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Leman BERDELİ

JÜRİ ÜYELERİ

**Prof. Dr. İnci KUYULU ERSOY
Doç. Dr. Şenay ÖZGÜR YILDIZ
Yard. Doç. Dr. Rüçhan BUBUR**

İZMİR-2017

Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne sunduğum
19. yüzyıl Rus Peyzaj Resminde Romantizm adlı yüksek
lisans/doktora tezinin tarafımdan bilimsel, ahlak ve normlara uygun bir şekilde hazırlandığını,
tezimde yararlandığım kaynakları bibliyografyada ve dipnotlarda gösterdiğimi onurumla
doğrularım.

İsim-Soyadı Leman Berdeli
İmza

T.C.EGE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS

TEZ SAVUNMA TUTANAĞI

ÖĞRENCİNİN

Adı Soyadı : *Leman Berdeli*
Numarası : *92130003198*
Anabilim Dalı : *Sanat Tarihi*
Tez Başlığı (Türkçe) : *19. yüzyıl Rus Peyzaj Resminde Romantizm*
Tez Başlığı (İngilizce) : *19.th century Romanticism in Russian Landscape Painting*
Tez Savunma Tarihi : *08.06.2017*
Tez Başlığı Değişikliği Varsa Yeni Başlık:

JÜRİ ÜYELERİ

Jüri Başkanı

Unvan, Adı, Soyadı : *Prof. Dr. İnci Kuyulu Ersoy*
Karar : Başarılı Başarısız Düzeltme
İmza : *[Signature]*

Jüri Üyesi

Unvan, Adı, Soyadı : *Doc. Dr. Şenay Özgür Yıldız*
Karar : Başarılı Başarısız Düzeltme
İmza : *[Signature]*

Jüri Üyesi

Unvan, Adı, Soyadı : *Yard. Doc. Dr. Rühan Bubur*
Karar : Başarılı Başarısız Düzeltme
İmza : *[Signature]*

TEZ HAKKINDA JÜRİNİN GENEL GÖRÜŞÜ

(Jüri Başkanı Tarafından Doldurulacaktır)

Tez savunması sonucunda öğrenci tarafından hazırlanan çalışma;

Oybirliğiyle

Oy çokluğuyla

Başarılıdır

Düzeltilmelidir

Başarısızdır

- Bu tutanak üç (3) işgünü içerisinde jüri üyelerinin raporlarıyla beraber Anabilim Dalı Başkanlığı üst yazısıyla Enstitü Müdürlüğüne gönderilmelidir.
- Tezli yüksek lisans programlarında düzeltme alan öğrencinin 3 (üç) ay içerisinde yeniden savunmaya girmesi zorunludur.

İÇİNDEKİLER

1. GİRİŞ	1
2. ROMANTİZM VE ROMANTİK RESİM.....	5
3. RUSYA'DA ROMANTİZM VE ROMANTİK RESİM	7
4. RUS RESMİNDE ROMANTİK PEYZAJ	14
5. SONUÇ.....	44
6. BİYOGRAFİLER	47
7. RESİM LİSTESİ.....	58
8. KAYNAKLAR	62
ÖZET.....	67
SUMMARY	68

1.GİRİŞ

Bu tez çalışmanın konusu, Rus Romantik döneminin seçkin peyzaj eserlerinde motif, tema, eserlerin kompozisyon ve renk özelliklerinin incelenmesinden oluşmaktadır. Birinci bölümde “romantizm” kavramının felsefi ve sanatsal eserlerde geliştirilen teorik araştırması yapılmıştır. Rus romantik peyzajın esası ortaya koyularak Rus romantik peyzajın oluşum safhaları ve tipolojisinin incelenmesi tanımlanmıştır. İkinci bölümde Rus Romantik manzara ressamlarının peyzaj çalışmaları teknik ve fikirsel bağlamda ele alınmıştır. XIX. yüzyılın Rus peyzajında romantizmin gelişim dinamiğinin izlenmesi ve bu yönde yapılan peyzaj eserlerin tüm yönleriyle değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Rus görsel sanatları etkileyen çok önemli bir akım olarak Romantizmin incelenmesi; Romantizmin tanımlanmasına ilişkin farklı yaklaşımların belirlenmesi, Rus romantik peyzaj kavramının açıklanması, Avrupa ile Rusya'da Romantizmin oluşum nedenleri ve birbirleri arasındaki benzerlik ve farklılık özelliklerinin tanımlanması, dönemin ileri gelen romantik ressamları ve eserlerindeki romantik yöntemin incelenmesi, bu amaca ulaşabilmek için tarafımızca belirtilen yaklaşımlardır. ¹

Romantizm XVIII. yüzyılın sonlarında ve XIX. yüzyılın başlarında gelişen bir sanatsal akım niteliği taşımaktadır. Söz konusu akımın taraftarları, yaptıkları resimlerle XVII. yüzyılın ve XVIII. yüzyılın ikinci yarısında gelişen klasisizm ilkelerine karşı çıkmışlardır. Klasik akım, “Aydınlanmacılar” ve Fransız Devrimi’nden sonra toplumsal değişimler, Alman yazının etkisi, olumsuz eleştiriler ve bıkkınlık nedeniyle yıkılmış ve yerini Romantizim almıştır.

¹ * Çalışmamızda kullanılan Rusça kaynakların çevirileri tarafımızdan yapılmıştır.

Romantizm XVIII. yüzyılın sonlarında ve XIX. yüzyılın başlarında gelişen bir sanatsal akım niteliği taşımaktadır. Söz konusu akımın taraftarları, yaptıkları resimlerle XVII. yüzyılın ve XVIII. yüzyılın ikinci yarısında gelişen klasisizm ilkelerine karşı çıkmışlardır. Klasik akım, “Aydınlanmacılar” ve Fransız Devrimi’nden sonra toplumsal değişimler, Alman yazının etkisi, olumsuz eleştiriler ve bıkkınlık nedeniyle yıkılmış ve yerini Romantizm almıştır. İngiltere, romantizmin temsilcisi olarak romantizmi önce Avrupa sanatına, daha sonra Rus sanatına tanıtmıştır. İleriki zamanlarda her bir ulusal okul romantizm kavramını kendine özgü yorumlamıştır. 1790’da İngiliz Romantik ressam Thomas Gainsborough (1727-1788) yenilikçi resim tekniği ile “pittoreks” ya da “picturesque” akımını oluşturmuştur. Bu terim ile Claude Lorraine (1600-1682), Nicolas Poussin (1594 -1665), Salvator Rosa (1615-1673), daha sonra William Turner (1775-1851) gibi romantiklerin sanatı açıklanmıştır. İngiliz peyzaj tarzı, doğanın güzelliğini hissetmek ve yorumlamak için geliştirilen tipik romantizm tarzı olmuştur. İngiltere akabinde Almanya’da gelişen romantizm mistik havasına bürünmüştür.

XVIII-XIX yy. arasında Rusya, Avrupa ile aynı çizgide ilerleyen Rus toplumu, edebi eserlerin vasıtasıyla: siyasi, sanatsal, felsefi haberleri edinerek kendi estetik görüşlerini geliştirmiştir. XIX. yüzyılın başlarında Rus ressamlar, kendilerinden öncekilere nazaran dışa dönük bir hayat tarzına yönelip çeşitli kulüp ve derneklere üye olarak; şairler, yazarlar, eğitim görmüş koleksiyoncular gibi aydınlarla bir arada bulunmuşlardır.

Bu dönemde Alexander Vostokov ve Konstantin Batyushkov’un romantik şair ve filozofların eserlerini çevirdikleri bilinmektedir. Alexander Vostokov: Schiller (1759-1805) ve Goethe’nin (1749-1832) çevirilerini yaparken, Batyushkov; Rönesans dönemi İtalyan şairleri Torquato Tasso (1544-1595) ve Ludovico Ariosto’nun (1474-1533) eserlerini ele almış ve bu çeviriler dönemin çeşitli dergilerinde yayımlanmıştır.²

²Gorokhova P.M. Iz istorii vospriyatiya Ariosto v Rossii (Batyushkov i Ariosto). // Epokha romantizma. Iz istorii mezhdunarodnykh svyazey russkoy literatury. - L.: Nauka. Leningradskoye otdeleniye, 1975. S.236-273.

“Vestnik Evropy”³ adlı Rus dergisinde XIX. yüzyılın ilk yıllarından itibaren yabancı kaynaklı yayınlardan çok sayıda makale ve alıntı yayımlanmıştır.⁴ “Hayal gücü hakkında”⁵ , “Schiller Hakkında”⁶ gibi başlıca çeviriler vasıtasıyla dönemin okuyucuları, Avrupa’da yayılan romantik eğilimlerden haberdar olmuşlardır. Bu dergide yer alan Tellason’un makaleleri ilgi çekicidir. Söz konusu araştırmacı, “Claude Lorrain” (1600-1682) ile ilgili yazdığı makalesinde peyzaj ressamlarına:

“Açık alanlara girmeye, dağların eteklerine ulaşmaya acele edin, çünkü bir tek oralarda zerafetin gerçek kurallarını bulabilirsiniz”⁷ şeklinde seslenmiştir.

V.G. Vlasov, klasisizm ile birlikte romantizmi sanatsal düşüncenin temel eğilimi olarak görmüştür.⁸ Yazarın düşüncesine göre romantizmin özünde ikili dünyanın oluşumu yatmakta, "hayaller" dünyası ile dünyanın gerçek yüzü arasında kopma yaşanmaktadır.

İtalyan Barok Ressamı Salvator Rosa (1615-1673) peyzaj ressamı ile ilgili makalesinde ressama:

“İnsanın doğasını iyi ya da kötü olarak çizmek değil, yeni bir şekilde yansıtmak – ressamdan istenilen budur” şeklinde seslenmektedir⁹. Salvator Roza’nın Klasiklerden farklı yansıttığı ideallere hayran kalan Tellason:

“Çizdikleri yanlış hatlarda olmasına rağmen ateş ve hayat doludur” demiştir.¹⁰

Telasson, yazdığı makalelerde şöhret kazanmış ressamların yanı sıra Salvator Rosa gibi seyircilerin ilgisini çeken isimleri ortaya koymuştur. Telasson’un görüşleri sayesinde alışılmış ufukların ötesine çıkılarak insanlara peyzaj sanatının değerlendirilmesi için yeni sanatsal değerler ve kriterler sunulmuştur.¹¹ Dolayısıyla, yeni

³ Vestnik Evropy (Avrupa Habercisi), on dokuzuncu yüzyıl sonlarında 1866'dan 1918'e kadar yayınlanan Rusya'nın başlıca liberal dergisidir.

⁴ Vereshchagina A.G. K voprosu o russkom romantizme. // Sovetskoye iskusstvoznaniye 81. Vyp. 1. M.: Sovetskiy khudozhnik, 1982. S. 126-141.

⁵ Vestnik Evropy , 1802, no.19

⁶ Vestnik Evropy , 1804, no.22

⁷ Vestnik Evropy, 1805, no.18

⁸ Vlasov.1998, s. 469-475

⁹ Vestnik Evropy, 1805, no. 15

¹⁰ Vestnik Evropy, 1805, no.15

¹¹ Turchin B.C. Khudozhestvennaya struktura russkogo romantizma /Metodologicheskoye voprosy obshchestvennykh nauk: Sb. st. Omsk, 1971.

modern gelişmelere açık olan genç ressamalar, popüler derginin sayfalarında ortaya çıkan fikirlerden ilham almışlardır.

Romantik peyzaj ile ilgili özel makaleler Sovyet dönemi tarih yazımında nadir görülmektedir. D.V. Sarabyanov'un¹² ve V.N. Pilipenko'nun¹³ makaleleri dikkat çekmektedir. Bu makalelerde, Rus romantik peyzajı ile Avrupa peyzajı arasındaki farklılıklar ve XIX. yüzyılın ilk yarısında Rus peyzaj resim sanatının gelişimi ile ilgili bazı boyutlar incelenmiştir.

Romantik dönem peyzaj sanatının detaylı incelenmesi 1960'lı yıllarda ele alınmıştır. Bu konuda özel olarak yapılan araştırmalar V.S. Turchin tarafından yapılmıştır. Araştırmacı, XIX. yüzyılın ilk yarısında Rus romantizmin genel esasları ile birlikte doğa ile insan arasındaki ilişkiyi incelemiştir.¹⁴ Romantik manzaranın karakteristiği M.M. Alenov'un monografisinde karşımıza çıkmaktadır.¹⁵ Monograf, XIX. yüzyılın ilk yarısında Rus romantizminin genel ilkelerinden bahsetmekle sınırlı kalmayıp Alexander A. İvanov'un (1806-1858) İncil ve bağımsız peyzaj çalışmaları üzerinden doğa ve insan sorununa değinmiştir.

O.A.Lyasovskaya'nın çalışmasında doğal ışık ortamında resim yapma tekniğinin XIX. yüzyıl romantik peyzaj oluşumundaki rolü incelenmiş olup önceki dönemlerin sanatı ile tarihsel benzerlikler ortaya çıkartılmaktadır.¹⁶

Birçok araştırmacı arasında Rus romantizmin dönemlendirme konusunda fikir birliği yaşanmamaktadır. Konu ile ilgili mevcut görüşlerde çeşitlilik bulunmasına rağmen sanat tarihi kuramcıları, ulusal romantizmin döngüsel gelişme fikrini desteklemektedirler.

¹² Sarab'yanov D.V. O natsional'nykh osobennostyakh romantizma v russkoy zhivopisi nachala XIX veka. // Sovetskoye iskusstvoznanıye 74. M.: Sovetskiy khudozhnik,1975, s. 56-70

¹³ Pilinenko V.P. Otkrytiye peyzazha // Sovetskoye iskusstvoznanıye 81. Vyp. 19. M.: Sovetskiy khudozhnik, 1982. s. 129-160.

¹⁴ Turchin B.C. Epokha romantizma v Rossii. K istorii russkogo iskusstva pervoy treti XIX stoletiya. Ocherki. M.: Iskusstvo, 1981. s.550

¹⁵ Alenov M.M. , Aleksandr Andreyevich Ivanov: Izobrazitel'noye iskusstvo, 1980.

¹⁶ Lyaskovskaya O.A. Plener v russkoy zhivopisi XIX veka. M.: Iskusstvo, 1966. S.190

2. ROMANTİZM VE ROMANTİK RESİM

“Romantizm” kavramı (latince romanum – Romalı kökünden gelen Fransızca romantisme) ilk olarak edebiyatta kullanılmış daha sonra müzik ve görsel sanatlar için kullanılmaya başlanmıştır.

“Romantizm” terimi 19. yüzyılın ilk yarısında, biraz da aydınlanmaya bir tepki olarak gelişenakım ya da hareket olarak çeşitli ülkelerde farklı görünüm almıştır. Kökeni Fransızcaya dayanan ‘roman’ kelimesi kaba, halk lehçelerinde yazılmış edebi eserler anlamına gelmektedir. Günümüzde kullanılan “roman” terimi bir yazım türü için kullanılmaktadır. “Roman”, “romans” kelimeleri ile insanın duygusal yapısı betimlenmiştir.

Klasik uygarlığın eski temellerini sarsmak pahasına, 18.yydan itibaren hümanizma ve gücü sınırsız usu tartıma konusu yapan büyük akıma “Romantizm” adı verildi. Hiçbir alan hiçbir ülke bu akımın etkisinden kurtulamadı. Avrupa’da düüünce yaúamında felsefe, toplum, gelenek ve görenekler, toplumsal ya da siyasal devrimlerde çok önemli bir rol oynadı ve bütün bilim dallarını etkiledi. ¹⁷Romantizm çağı, XVIII. yüzyılın sonunda XIX. yüzyılın başında gelişen sanatsal düşünme tarzının en etkili dönemi olmuştur. Derin anlamında bir kutuptan diğere periyodik "sarkaç sallanmasının” sonucu, materyalizmin idealizme, rasyonel düşünce tarzından gerçekliğin mistik anlayışına gidip gelinmesidir.¹⁸ Bu anlamda Ortaçağ sanatı tipik romantizm özellikleri taşımaktadır. Belirli şekilde, klasik normların dogmatizme doğal tepkisi olarak Helenistik dönemin sanatı da romantik temelleri yansıtmaktadır. Putperestliğin aksine Hristiyan sanatı, temelde romantik özellikleri taşımaktadır.

Romantizm ideolojik özünde, insanın ruhuna direk olarak hitap etmek, dünyayı olduğu gibi görmek ve kabul etmektir. Romantizm kuzeyin oğludur, kuzey de koloristtir; düşler ve peri masalları sisin çocuklarıdır. Buna karşılık güney natüralisttir, çünkü doğa orada öyle güzel ve durudur ki, hiçbir şeyin özlemini çekmeyen insan gördüklerinden

¹⁷ Francis Claudon, (1994): Romantizm Sanat Ansiklopedisi, çev.Özdemir İnce, ,Remzi Kitabevi,2.basım, İstanbul: s. 7

¹⁸ Ekkerman I. Razgovory s Gete. M.: Khudozhestvennaya literatura, 1981. 686 s.

çok daha güzelini yaratamaz.¹⁹ Romantizm “kuzey rüzgârının çocuğu”²⁰ olduğu için sert, dinamik çıkışlı olur. Klasik tarzı güney tarafı temsil ettiği için doğası mükemmel ve rahatlatıcı olduğundan dolayı insan açısından ilgi çekici olmaktan çıkmaktadır. Kuzey endişe ve hayal oyunları yaratmaktadır. Bundan dolayı, Rafaelo -klasik, Rembrandt – idealist gücü temsil eder. Romantik fikirler, memnuniyetsiz gerçeklerden, klasik ideallerin ve rasyonel düşünme tarzının arasındaki krizden, ideal kavramlar ve ütopyik hayaller dünyasına gitme arzusundan kaynaklanmıştır.²¹ Romantik ressamın inandıkları gerçek; seçtikleri yolun en doğru yol olduğunu düşünmeleridir. Romantik sanatsal düşüncenin ana fikri, bilinmeyi, irrasyonel olanın eserlerde yansıtılmasıdır.

Ünlü eleştirmen V.G. Belinskiy’nin görüşüne göre her insanın özünde romantik duygular yaktadır.²² Romantik; dünyanın, evrenin, zamanın ve uzayın sonsuzluğunu ifade etmektedir. Romantik bilinç; ruhsal açıdan gelişmiş kişinin vazgeçilmez niteliği olmaktadır. Hayal gücü ile insan, kendi duygusal durumunu farklı yönlerinden, sanatsal açıdan ifade etmeye çalışmaktadır.

Romantik, kendi varlığında kendini, uyumsuz, aykırı biri olarak duyumsar; kendi kendisi, yeni, saf, öngürülmemiş olmak ister. Bir kalıtçı (mirasçı) ya da ardıl(halef) olmayı kabul etmez; bu özelliğiyle de klasikten ya da Rönesans sanatçısından ayrılır.²³ Düş hali, rüya ve hayal hali beynimizin bilinçaltı halleridir. Romantik ruhuna açılan yolları ararken, düşün, coşkunun, alışılmışın ötesindeki bütün durumların onu kendi temel kaynağına öz yaşama yaklaştırdığını görür. Romantizm’in sanatçılarına, yazar ve şairlerine göre gerçek esin ve coşku melankoliden, insan ruhundaki endişe krizinden, ruhsal çöküntüden doğar.

¹⁹ Baudelaire C., Modern Hayatın Ressamı Çev.: Ali Berktaş, İletişim Yayınları, İstanbul, 2004

²⁰ Baudelaire C. Ob iskusstvo. - M.: Iskusstvo, 1986. 421 s.

²¹ Bode W. Goethes Aestetik. - Berlin, 1901.

²² Belinskiy V.G. Polnoye sobraniye sochineniy v 13-ti tt. T. 7.:M.: Izd-vo AN SSSR, 1955. 767 s.

²³ Claudon Francis , Romantizm Sanat Ansiklopedisi, Çevirmen İlhan Usmanbaş- Özdemir İnce, 2000-09-06

3. Baskı s. 304

3. RUSYA'DA ROMANTİZM VE ROMANTİK RESİM

XIX. yüzyılın başlangıcında Rusya'nın sosyal hayatında önemli değişiklikler yaşanmıştır. Yaşanan krizin büyüklüğü, Amerikan Bağımsızlık Savaşı ve Fransız Burjuva Devrimi gibi dünyadaki olayların arka planında daha açık ve net görülmüştür. Napolyon'un imparatorluğunun çöküşünden sonra Avrupa monarşileri, restoratif eğilimleri güçlendirmeye çalışmışlardır. 1789 devrimi, toplumun sosyal hayatında radikal bir değişikliğe işaret olarak ortaya çıktığı gibi romantizm kültür alanında devrimin temsilcisi olmuştur. Feodal ilişkilerin bozulmasına giden ülkelerin bünyesinde Fransız devriminin etkisi hissedilmiş, Fransa'da yaşananlar Rusya'yı etkilemiştir. Fransız Devrimi'nin açık ve kapalı şekilde yaşanan deneyimi, ülkenin "zihinsel" kalkınmada önemli bir dönemini oluşturmuştur.

Rusya, Avrupa gelişme yolunda giderken daha geride olmasına rağmen diğer ülkelerden aşılmaz bir duvar ile ayrılmış değildi. Demokratik özgürlük mücadelesi, ülkenin Avrupalılaşıma fikirleri dönemin gündemini oluşturmuştur. Feodal sistemde yaşanan krizden dolayı Rusya'nın yaşam tarzında demokratik unsurlar güçlenmiştir. Feodal kölelik sisteminde derinleşen çelişkileri ve otokratik gücün otoritesinin düşüşü, özgürlük düşüncesinin ve özgür kişiliğin ortaya çıkmasına sebep olmuştur.²⁴ Böyle bir ortamda Rus insanın idealleri oluşmaya başlamıştır. Özgür, sınıf ayrımı olmayan, gerçekleri yaratıcı şekilde yeniden canlandırabilecek güce sahip kişilik bu idealin başındaydı.

Siyasi baskıların yaşandığı ortamda sanat çoğu zaman mevcut durumun karşısında protesto fikirleri ifade edebilecek tek çıkış yolu olmuştur. Özgürlük ve adalet için tutkulu çağrı, etkili hümanizm için yapılan çağrı özellikle 1815-1830 yıllarında değişik tarzlarıyla kendini gösteren romantik sanat şeklinde güçlü bir manevi harekete dönüştürülmüştür. Fransız Devrimi'nin fikirleri Rusya'daki mevcut durum üzerinde doğrudan ve dolaylı etki yaratmıştır. Doğrudan etki olarak toplum içinde yaşanan ayaklanmalar şeklinde, dolaylı olarak duygusal ve ruhsal deneyimin yaşanması şeklinde

²⁴ Fokthura, Nekotoryye voprosy teorii romantizma (Zamechaniyai gipotezy). // Problemy romantizma. M.: Iskusstvo, 1967. S. 77-92.

olmuştur. Dolaylı olarak gelişen duygusal ve ruhsal deneyim, romantiklerin sanatına yansımıştır.

Romantikler sosyal ortamlarındaki değişikliklere duyarlı olup karşılık verme yeteneği geliştirmişlerdir. Onlar, herkesten daha fazla, geçen yüzyılın tüm tarihi boyunca yaşanan olayları "duygusal" açıdan daha yoğun hissetmişlerdir.²⁵ 1830'ların başında toplumsal yaşamın yeni soruları oluşmaya başlamıştır. Bireysel bilinçte artış yaşanmış, hassas ve ince düşünen bireyin ve toplumun geliştirme ihtiyacı üzerine çıkan çatışma en uç duruma ulaşmıştır. Bu çatışma insanın ruhuna işleyerek dıştan ve içten yaşanan anlaşmazlıklara neden olduğu görülmektedir.

Edebiyat ve sanat tarihçilerinin çoğu, romantizmin kronolojik olarak sınırlanmış yönünü tespit etmeye çalışmışlardır. XVIII. yüzyılın sonunda tarih öncesi devrimi (Aydınlanma klasisizmi, Fransız ressamların duygusallığa ve romantizm bazen ön Romantizm olarak tanımlanır), XIX. yüzyılın ilk çeyreğinde gelişmesi ve doruk noktasına ulaşılması, 1840 – 1850 yıllarında gerilemesi olmaktadır. Kronolojik olarak XIX. yüzyılın ikinci yarısı da dâhil edilebilir.

Romantik devir, XVIII. yüzyılın sonunda XIX. yüzyılın başında duygusallığından başlanarak XX. yüzyılın modern ve sembolize akımlara kadar sürdüğü sayılabilmektedir. Romantik çizgi, 1850 yıllarının Rus sanatı üzerinde etkisini sürdürmüştür. XIX. yüzyılın ikinci yarısında Rusya'da gelişen geç romantizm devri, rasyonel, pragmatik burjuvanın düşünme hakimiyeti altında olan endüstriyel teknolojinin ve yapay malzemelerin sanatın içine girmesine karşı direnç göstermiştir.²⁶ XIX. yüzyılda ve XX. yüzyılın başında romantizmin öncülüğü sık sık sorgulanmış olmasına ve karşı eleştirilere rağmen yok olmamıştır. Gelenek olarak neo romantizm, natüralizm, empresyonizm ve sembolizm gibi geçen yüzyılın daha sonra gelişen sanat akımların içinde kendini göstermiştir. Rus romantik okulunun eserleri 1800'lü yıllarda ortaya çıkmıştır. Edebiyatta duygusallık geleneği uzun süre kendini korurken resim alanında romantizm daha belirgin hatlarıyla bağımsız olarak kendini göstermiştir.

²⁵ Turevich, 1973

²⁶ Berkovskiy N.YA. O romantizme i yego pervoosnovakh. //Problemy romantizma. M.: Iskusstvo, 1971. s. 5-19.

“Romantik” terimi 1810’lu yılların dönemseller yayınlarında kullanılmaya başlansa da “romantizm” kavramının henüz ortaya konulmadığı görülmektedir. Terim yeterince açık şekilde ilk olarak 1815 ‘de “Syn Otechestva”²⁷(VatanOğlu) dergisinde P.P. Svinyin’in makalesinde görülmüştür.²⁸ Svinyin, yurt dışı seyahati sırasında gördüklerinden etkilenerek hayatı tarzı için romantik kelimesini kullanmıştır. Görsel sanatlarda “romantik” terimi 1820 senesinde ortaya çıkmıştır. “Syn Otechestva” dergisinde bir eleştirmen portre karakteristiği verirken modelin “romantik duruşundan” bahsetmektedir.²⁹ O.M. Somov Romantik şiir sanatı hakkında araştırma yazarken “romantik” olarak adlandırılan sözcüğün güzel sanatlar alanında birçok yeniliğe neden olduğunu belirtmektedir.³⁰

XIX. yüzyılın başında romantizm, Avrupa sanat kültürünün bütün olguları üzerinde kendi hâkimiyetini kuramadığı için “çağın tarzı” olarak adlandırılan bütünlüğü yıkılmıştır. Bununla birlikte klasik çizgileri gelişmeye devam etmiştir. İlk defa, sanatsal dilin yeniden kavranmasını gerektirmeden eski tarzın temelleri korunmaktaydı. Duygusal temeline dayanan romantizm olgusunun gelişimi Rus sanatının gelişim kalıplarının üzerinde kaçınılmaz bir etki yaratmıştır. Duygusal gelenekleri kendine has tarzda V.A. Jukovskiy ve K.N. Batyushkov tarafından yorumlanmıştır · Yüzyılın başında Rus resim okullarının bazı eserlerini inceleyen A.V.Bakushinsky duygusal ve melankolik romantizm yönü hakkında yazmıştır.³¹

Kronolojik olarak XIX. yüzyılın 1830’lu yıllarında geç klasisizm krizi ile romantizmin ilk safhası aynı noktada kesişmiştir.³² Bu rastlantının nedeni, farklı sanatsal şekillerle benzer toplumsal problemlerin çözülmesidir. Neoklasisizmin, manevi ve maddi dünyalar arasındaki dengeyi bulmakta zorluk çekmesi romantizm ile yakınlığını

²⁷ Syn otechestva (Rusça: Сын отечества), Türkçe: “Vatan Oğlu” dergisi St.Petersburg’da 1812-1852 yılları arasında basılmış ve Rusya’daki sosyal düşüncenin ve edebiyatın gelişmesinde etkili olmuş edebiyat dergisidir. Dergi, Napolyon Savaşları ve Aralık Ayaklanması dönemleri arasındaki dönemde Rusya’daki en etkili dergi olmuş olma özelliğine sahiptir. Bkz: Сын отечества, 1812-1852, СПб, 1858

²⁸Syn Otechestva, 1815, s. 222

²⁹Syn Otechestva, 1820, s. 30

³⁰Somov O.M. *O romanticheskoy poezii. SPb.*, 1823.

³¹ Bakushinskiy A.V. Zhivopis' i risunki XVIII-XIX vv. V Tsvetkovskoy galereye. M.-L.: GIZ, 1925.

³² Kovalenskaya N.N. Russkiy klassitsizm. Zhivopis', skul'ptura, grafika. M.: Iskusstvo, 1964. s.703

hissetirmiştir. Bu yakınlık sayesinde dönemin sanatçılarının eserlerinde, romantizm ve klasisizm yöntemleri birleştirilmeye çalışılmıştır.

1814 yılında düzenlenen sergiye katılan K.N. Batyushkov ilham alacağı peyzaj tablosu bulamamış olması ve sergi hakkında eleştiri yazdığı dönemde “romantik peyzaj” kavramının ortaya çıkmadığı, bu kavramın oluşmasında yeni doğmuş Rus estetik düşünce tarzının rolünün büyük bir etken olduğu görülmektedir. Rus estetik düşüncesinin temelinde O.Somov, A.Galiç, N.Polevoy, A.Tomilev gibi isimler bulunmaktadır.³³

1820 yıllarında O.Somov’un “Romantik şiir hakkında” (О романтической поэзии) makalesi bir tür romantik manifesto görevini görmüştür.³⁴ V.Kühhelbeker’in direk katılımıyla “Мнемозина” dergisinin yayını (Kühhelbeker,1824), A.Galiç’in “Zerafet Bilimin Deneşimi”(Опыт науки изящного) kitabının basılması, N.Polevoy’un edebi faaliyetin başlangıcı olarak 1825’ten itibaren “Moskovskiy telegraf” (Московский телеграф) dergisinde romantizm fikirlerini sürekli savunmasıdır.

Rus romantizm dönemi resminin gelişimi daima genel kuralların dışında kendini göstermiştir. Başta portre tarzında gelişen romantizm, daha sonra peyzaj tarzına dönüşmüştür. Rus Romantik sanatının özünde “güzel” olan değil, “karakteristik” olan ortaya çıkmıştır.³⁵ İnsanın iç dünyası olayın tarihi akışı peyzajın ana temaları için önemli ölçüt olmuştur. Romantikler, dünyayı duygusal ve deneysel şekilde savunmakla birlikte sanatı, hayatın gerçeklerine bağlamaya çalışmışlardır. Rus aydınların söylediklerine göre bu sınırsız olanın sınırlı kapsamda görüntülenmesidir.³⁶Bu düşüncenin altında dünyanın tüm güzellikleri ve çeşitliliği, özel ve bireysel olanı açığa vurma isteği yatmaktadır. Romantik peyzaj ressamı, çizdiği tabloda doğanın eşsiz görünümünü korumak ile görevliydi. Bunu yaparken, hayatın genel bütünlüğünü peyzajın içinde ifade etmeye çalışmıştır. Doğada izlenen olayların genelleştirilmesi fikri, romantik ressamların tablolarında evrenin ihtişam ve büyüklük anlayışını ortaya koymuştur. Eserlerin lirik

³³ Somov O.M. О романтической поэзии. SPb., 1823 107 s.

³⁴ Pospelov G.G. Russkoye iskusstvo XIX veka: voprosy ponimaniya vremeni. M.: Iskusstvo, 1997. 287 s

³⁵ Marlinskiy A. Sobraniye sochineniy. T. 11. SPb., 1838

³⁶ Gorokhova, 1975,s.139

çarpıntısı ve heyecanı, insanlığın engin deneyimlerinin belirli bir tezahürü olarak görülmüştür.

Alman Romantik resminin en önemli temsilcisi Caspar David Friedrich (1774-1840) doğanın kutsal olduğuna inanmış ve bunun doğanın her görünümünde –ağaçta, dağda, denizde, gökyüzünde- dile geldiğine inanmıştır.³⁷ Eserlerindeki ıssız figürler; gösterişli manzaralar içinde yalnızlıktan kurtulup doğanın sonsuzluğuna yönelerek ruhlarını keşfederler ve kutsallığı hissederler. Rus romantik peyzajında bu etki bir hayli hissedilmektedir.

Avrupa’lı ve Rus Peyzaj ressamlarının ilgilendikleri bir diğer konu, ışık, mekan ve renk gibi resim unsurlarının arasındaki bağlantı olmuştur. 1826’da Corot:

“...güneş beni umutsuzluğa sürüklüyor. Tüm boya paletinin güçsüzlüğünü hissediyorum.” diye yazmıştır.³⁸

1820’li yılların başında Alexey Venetsianov (1780-1847) renk problemini ortaya koymuştur. 1830’lu yılların ortasında şöyle yazmıştır:

“Boya– gerekli olan son şeydir. Resim oluşturulurken renklerin vazifesi, kendiliğinden ortaya çıkması ve resmi kolaylaştırmasıdır.”³⁹

Görülen görüntüleri ifade edebilmek için kullanılan yöntemlerin yani resmin, ışığın ve rengin birleşmesi tabloda gerçek etki yaratmaktadır.⁴⁰ Renklere ilişkin bu yaklaşımların temeli eskilere dayanmaktadır. Leonardo da Vinci (1452-1519) “Resim Üzerine Bir İnceleme” eserinin “Işık ve Gölge Açısından Renkler” bölümünde :

“Güneş ışığını veya havayı alan herhangi bir beyaz gövdede; gölgeler mavimsi bir atış etkisi yaratacaktır”⁴¹ şeklinde yazmıştır.

1820’lerde peyzaj ressamlarının genç kuşağı Rusya’da yetişmiştir. Bu genç ressamların tablolarında güneş ışığı önemli rol oynamaktadır. Bu bağlamda, Nikifor

³⁷ Siegel,1980 s.169

³⁸ Khozina, YE., Romanticheskaya bitva: Ocherki frantsuzskoy romanticheskoy zhivopisi 1820-kh godov , 1969. S.272

³⁹ Venetsianov,1980

⁴⁰ Alekseeva,1976

⁴¹ Da Vinci, s.180 (Trattato della Pittura, Carabba editore, 1947)

Krylov'un⁴² (1802- 1831)“Rus kışı” tablosu dikkat çekmektedir. XIX. yüzyılın ilk yarısında kışın görüntülere nerdeyse hiç rastlanmamaktadır. Krylov Nikifor, karla kaplanmış geniş alanları çizmeye çalışırken K.P.Bryllov bu tür girişimlerin başarısız olduğunu düşünmüştür. Akromatik beyaz rengi çizebilmek için bu rengin üzerinde kromatik yansımaları ve gölgeleri, ışık kırılmaları görebilmek gerekir.

Bununla ilgili M. Minnart:

“Tuhaf görünse de, kar üzerinde renkli gölgeler psikolojik bir kavramdır. Gündüz mavi gökyüzün altında kar üzerindeki gölgeler daha lacivert renge dönüşmektedir”⁴³ şeklinde yazmaktadır.

Rus estetikçi A.A. Galiç: “çizilen sanatın gerçek büyüünün, karanlık ışık oyunu” olduğunu yazmaktadır.⁴⁴ A.A.Galiç'in terminolojisinde kullanılan “karanlık ışık” 1820'li yılların ortasında romantikler tarafından problem olarak ortaya koyulmuştur. S.F.Schedrin'in peyzaj yazma deneyimine göre bakış açısı olarak aydınlatma ve boşluk mekânı ile onların ilişkilendirilmesi olmuştur.⁴⁵Boşluğun sürekliliğini ve atmosferin ışık durumuna bağlı olduğunu görmüştür.

1830'lu yıllarda Rusya'da doğa konusunun geliştirilmesi için en yoğun dönem olmuştur. Sanat Akademisinde başarılar için altın ve gümüş madalya ödülleri verilmekteydi. 1837 yılın tüzüğüne göre peyzaj ressamlığı unvanın programa sahip olabilmek için öğrencilerin, doğal nesneden çizilmiş değişik ağaç tabloları sunmaları gerekmekteydi. Böylece aşamalı olarak Rus peyzaj ressamları açık havada tablo çizme sanatına adım atmışlardır.

Rus romantik peyzajı açısından açık havada tablo çizme sanatı sayesinde prensip olarak yeni resim sanatı sistemi ortaya çıkmıştır. Yeni sistemin özünde gerçek ışığın kromatik ayrışma etkisi ve nesnelerin rengine doğrudan etkisi yatmaktaydı.⁴⁶ Işığın renkli doğasının gerçeği kabul edilmesi ile akromatik renkler dışarıya atılmış olur. Renk

⁴² Ressam 1820'li yıllarının başlarında köy kiliselerinde ikon ve fresko çalışmalarında görev alan gezgin ressamlar arteli için çalışmıştır. 1825 yıllarına doğru Alexei Venetsianov'un yanında Kraliyet Sanat Akademisinde eğitim almaya başlamıştır.1831 yılında kolera hastalığından vefat etmiştir.

⁴³ M.Minnart,1969

⁴⁴ A.A.Galiç,1825

⁴⁵ Shumova M.N. Russkaya zhivopis' serediny XIX veka. M.:Iskusstvo, 1984.239 s.

⁴⁶ ManinV.S. Russkiy peyzazh. Entsiklopediya mirovogo iskusstva. M.: Belyy gorod, 2000. 632

ışığın yardımıyla romantik tabloların alansal mekânını oluşturulmuştur. Işığın kromatik doğasının hissedilmesi ile nesnelere hacimsel plastik estetik niteliklerin yeniden tanımlanmasına yardımcı olmuş, gölgeler ve ışıklar renklendirilmiştir.

A.A.İvanov'un renklere karşı dikkati, açık havada tablo çizme sanatına yönlendirmiştir. Romantizmi açık havada tablo çizme sanatına bağlayan V.S.Turchin'e göre:

“Romantizm, açık hava sanatına yaklaşarak havanın kendine has rengini bulmaya ve ifade etmeye çalışmıştır. Açık hava sanatı bir bütün sistem olarak ele alındığında bu prolemin bir boyutu olmaktadır. Her şey yansıyan ve birbirinin içine giren "optik ortamı" sorunu da bu sistemin dâhilinde bulunmaktadır”⁴⁷

XIX. yüzyılın ilk çeyreğinde renge ve ışığa karşı ilginin yükselmesine ilişkin doğrudan kanıtı F.W.Schelling(1775-1854) ve Goethe'nin fikirlerinde görülmektedir. Goethe 1810 yılında yayımlanan “Renk Teorisi Üzerine” çalışmasında:

“Renkler – ışığın hareketleri, hareketi ve açıları. Bu anlamda renklerin ışığın doğasının açılmasında yardımcı olabileceğini beklenir” şeklinde yazmaktadır.⁴⁸

D.V. Sarabyanov'un gözlemine göre, Rus romantizminin bünyesinde sanatsal dilin tam anlamıyla yeniden kavranması olmadan eski stilin temelleri korunarak bazen değişime uğramış, bazen de esas itibarıyla dönüştürülmüştü. ⁴⁹Bu noktada Rus romantik peyzajı ile Avrupa romantik dönem peyzajı arasında anlamlı bir farklılıktan bahsedilebilir.

⁴⁷ Turchin B.C. Epokha romantizma v Rossii. K istorii russkogo iskusstva pervoy treti XIX stoletiya. Ocherki. M.: Iskusstvo, 1981. 550 s.

⁴⁸ Goethe, 1964,C. 125

⁴⁹ Sarabyanov D.V. O natsional'nykh osobennostyakh romantizma v russkoy zhivopisi nachala XIX veka. // Sovetskoye iskusstvoznaniye 74. M.:Sovetskiy khudozhnik, 1975. S. 56-70.

4. RUS ROMANTİK RESMİNDE PEYZAJ

Görsel sanatlarda Rus romantik akımı portre olarak başlamıştır. 1800 yıllarında Orest.Kiprenskiy (1782-1836), Alexander Varnek (1782-1843), Alexander Orlovskiy tarafından yapılan portre tablolara kıyasla ikinci sırada kalan peyzaj sanatı ancak 1820 yıllarında olgunlaşmaya başlamıştır. Rus sanatının içinde peyzajın gelişimi açısından Sanat Akademisinin rolü büyük olmuştur. “Stroganov” devamında gelişen akademi, sanat içinde yaşanan yeni akımlara ve eğilimlere açık olup esnek yaklaşım sergilemiştir. Resimde romantizmin ikinci dalgası, 1820 ile 1830 yılların arasında kendini göstermiştir. O zamanın çizim sanatında ortaya çıkan romantik gelişmeler, yüzyılın başındaki durumuna nazaran daha yumuşak şekilde çeşitli motiflerin, tekniklerin içine karışarak yaygınlaşmıştır. Sanatın her alanında, peyzaj dâhil olmak üzere gerçekçilik ilkesi ön plana çıkmaya başlamıştır. Bununla birlikte, yüzyılın başında eğitim alan ressamların bilincinde gelişen romantik fikirleri özellikle Sanat Akademisinin tutucu düşüncelerin ötesine çıkıp sanatın gelişmesine imkân tanımıştır.

Orest Kiprenskiy doğa imitasyonundan öte gerçekliğin tam yansımaları yapmaya çalışmıştır. Ressamın çizimleri, varlığın değişik durumlarını yaşamın sakin ve yavaş akımını ya da aniden patlayan fırtınaları temsil etmektedir. Eserlerin yalnızlık, sessizlik, endişe ve çalkantılı duyguların teması ressamın eserlerine şiirselliğe dönüşmüştür.⁵⁰ Ressam alanı özgür hatlarıyla çizip ufuklarda görünen tepeleri geniş çizgilerle betimler. O.A. Kiprenskiy'nin sade eskizlerinin ve motiflerin içinden doğanın ince duygusu hissedilmektedir. 1820'li yıllarda Kiprenskiy daha sakin eserler çizmeye başlamıştır. 1810 ile 1820 senelerinde ressamın romantik eğilimleri yağlı boya sanatına yönelmiştir. Rusya'daki romantizmin gelişim safhalarını izlemek açısından bu olay dikkat çekicidir. Hızlı fırça darbelerinin hakim olduğu eserlerinde, doğanın nabzını hissettirip insanın ruhi hali ile uyumunu göstermeye çalışmıştır.

⁵⁰ Russkiye khudozhniki ot "A" do "YA". M.: Slovo/Slovo, 1996. 215 s.

Görütölenen insanların figürleri neredeyse peyzaj içinde kaybolup sonsuz bir uykuya dalarlar.⁵¹ “Nehir işçileri ile peyzaj” (**Resim 1**) etüdünde fırtınalı, dramatik doğa ile insan, duygusal bağ ile birleşmiştir. Doğanın görünümünde mekân ve zaman başlangıcı, karakterisitik önem taşımakta olup peyzaj tablosunun tüm yapısını tam olarak etkilemiştir. Her bir görüntünün altında hem devamlılık hem de özlük niteliklerinin karmaşık bağlantısı yatmaktadır. Seyircinin önünde ressamın seçtiği belirli bir anın maddesel görüntüsünün fiziki varlığı oluşmaktadır.

Resim 1: O.Kiprensky, “Nehir işçileri ile peyzaj”,1810

⁵¹ Valitskaya A.P., Orest Kiprenskiy v Peterburge. L., 1981

Erken romantik peyzajın gelişimde rol oynayan diğer önemli ressam Aleksandr Orlovskiy'nin çalışmaları uzun süre romantizmin bir tür ölçütlemeye aracı görevini üstlenmiştir. Ressam kendine has bakış açısı özelliklerini batı Avrupa eğitimden almıştır. Polonya asıllı ressam Fransız öğretmenlerden ders alarak sanatkarlığını Rusya dışında geliştirmiştir. Rusya'ya gelişi ile sanatçı; keskin, etkileyici çizim tarzını geliştirmiştir. Doğanın durumlarını ifade ederken doğal, natural olanları vurgulayarak abartmaya çalışmıştır.⁵² (**Resim 2**)

Resim 2: A.Orlovsky, “Gemi Enkazı”,1820

⁵² Ruskiye khudozhniki ot "A" do "YA". M.: Slovo/Slovo, 1996.

Aleksandr Bryllov (1798-1877) ve Karl Bryllov (1799-1852) kardeşler Sanat Akademisinden mezun olduktan hemen sonra klasisizm geleneklerini geride bırakarak yeni bir çizgiye yönelmişlerdir. ⁵³“Pompei'nin Son Günü”⁵⁴ (**Resim 3**) adlı eseri 1830-1833 yıllarında İtalya'da bir sansasyon yaratmış ve ressamın zamanının en iyi ressamlarından biri olarak kabul görmesini sağlamıştır. Resimdeki dramatikizm ve ışık-gölge kullanımı resmi, neoklasik tarzın daha ilerisine taşımıştır. Drama ile, idealizmi birleştiren görkemli bir realizmin ifadesini taşıyan eser, Rus sanatında kendini gösteren romantizmin özelliklerinin pek çoğuna örnek teşkil eden bir resim olma özelliği taşımaktadır. İtalya gezilerinden sonra ressamlar Sanat Akademisinin belirlenmiş kalıplarından çıkarak çok farklı konu ve öykü üzerinde yoğunlaşmışlardır. Yoğun şiirsellik taşıyan eserleri Yunanistan seyahatleri boyunca yapmışlardır (1834-1835). Yunanistan'ın kahraman halkı, ülkenin dağ havası ve sert görünümlü alanları Karl Bryllov'un üzerinde romantik esinti ve izler bırakmıştır.

⁵³ Velikiye khudozhniki. Velikie khudozhniki Tom55: Izdatelskii Dom Komsomolskaya Pravda . 2010.

Moskva 23, Karl Bryllov

⁵⁴ Bryllov, 1828'de Pompeii alanını ziyaret ederek Vezüv Yanardağının Çalıntısını gösteren sayısız eskiz yaparak tamamladı. Tamamlanan tuval, eleştirmenlerin heyecanlı yorumları için Roma'da sergilendi ve Louvre'da sergilenmek üzere Paris'e taşındı. Yurtdışında böyle bir ilgi yaratan ilk Rus eseri, Alexander Pushkin tarafından bir antoloji şiiri doğurdu ve Roma'da gördüğü Edward Bulwer-Lytton tarafından yazılan “Pompeii'nin Son Günleri” adlı başarılı bir romana esin kaynağı olmuştur. Başka bir İngiliz yazar olan Sir Walter Scott, bunun sıradan bir resim olmadığını, ancak renklerde epik olduğunu belirtmiştir. Bryllov'un chiaroscuro'yu cömert kullanımı kompozisyonu neoklasik stilden daha ileri bir seviyeye çıkarmıştır. Aslında, Pompeii'nin Son Günü, tiyatro, idealizm ile gerici gerçekçilik, doğadaki artan ilgi ve tarihsel konulara karşı duyulan sempati gibi Rus sanatında kendini gösteren Romantikliğin birçok özelliğini örneklendirmektedir. **Bkz.:** Velikiye khudozhniki. Tom 23, Karl Bryllov

Resim 3: K.Byrullo, Pompei'nin Son Günü, 1803-1833

Resim4: K.Bryullov,“Corfu kasabası yakınlarındaki San Rocco Köyü”,1835

Romantik ressamların geleneksel mehtaplı bir gece, kayalar ve deniz gibi motifleri Bryllov tablosunda gösterilmiştir. “Gece Vaktinde Kayalar ve Ay” (**Resim 5**) eserinde çizilen kayalık üzerinde kale görünümü ve kayaların keskin ana hatları peyzajın dramatik görüntüsünü arttırmaktadır.S.Shchedrin’in (1791-1831) meşhur “Mehtaplı Gecede Napoli” (**Resim6**) tablosunda ressam, soğuk ay ışığı ile yanan ateşin alevi arasındaki gerçekçi kombinasyonu göstermektedir. Hayatının son yıllarında S.Shchedrin birçok gece vakti peyzajı çizmiştir. Belirtilen tabloda olduğu gibi genellikle benzer temaları ele alarak, alışılmış manzaralara lirizm duygusu ile yumuşak ay ışığı aktarılmıştır.

Resim 5: K. Bryllov, “Gece Vaktinde Kayalar ve Ay”,1824

Resim 6: S.Shchedrin, “Mehtaplı Gecede Napoli”,1820

Doğa ile “benzerlik” ilkesi sayesinde XIX. yüzyılın romantik peyzaj ustalarının sanatsal yönteminin özgünlüğü ortaya çıkmıştır. Doğaya odaklanma fikri, Sanat Akademisinin boyama sınıfında geliştirilmeye başlandığı görülmektedir.⁵⁵ Romantik peyzaj ressamlarının sanatında etüdü çizmek, diğer ressamların portre çizimleri kadar önem taşımaktadır. Bununla birlikte, etüd safhası sonraki aşamaya, nihai resim tablosuna dönüşmeden kalabilirdi.⁵⁶XIX. yüzyılın ilk çeyreğinde bilinen etüd ile resim arasındaki yakınlık daha sonra kopmuştur.

Resim 7: A. Ivanov, “Mesih'in Gelişi”, 1837–1857

⁵⁵ Turchin B.C. Khudozhestvennaya struktura russkogo romantizma. //Metodologicheskiye voprosy obshchestvennykh nauk , 1971.

⁵⁶ Fokhtura, Nekotoryye voprosy teorii romantizma (Zamechaniyai gipotezy). // Problemy romantizma. M.: Iskustvo, 1967. S. 77-92.

Özellikle, A.A. İvanov'un peyzaj sanatında bu kopukluk açık bir şekilde görülmektedir. Ressamın geç dönem görsel ilkelerinin geliştiği alan, peyzaj olmuştur. A.A. İvanov'un sanatkârlığında peyzaj, özgür tarzın gelişmesini teşvik etmiştir.⁵⁷“Mesih'in Gelişi” (**Resim7**) peyzajı kendi tarihinin fırtınalı dönemi yaşayıp tamamlayan doğa görünüşünü göstermektedir. Burada doğa uyumlu bir mükemmelliğe ulaşmış bulunmaktadır. Fichte'nin söylediği gibi: “doğa sonsuzluğa” ulaşmıştır.⁵⁸ İnsanoğlu için bu erdemlik daha çok uzaklarda ulaşılması zor görünen bir amaç olmaktadır. İnsanın asrında bilinen gün, saat, dakika zaman dilimlerinden çıkartılarak doğa kendi zaman diliminde yaşamaktadır. İvanov için doğa içindeki görünen her şey nesne olarak algılanırken aynı zamanda görülen her şey hiçbirşey olmaktadır.⁵⁹ Ressama motiflerin seçiminde cesaret ve özgürlük kazandıran doğa anlayışı bu temelin üzerinde kurulmuştur. Sanatçı doğayı seçici olarak değil ufak büyük ayırt edilemez evrensel bütünlüğü kapsamında hissettirmeye çalışmıştır. Bu anlamda psikolojik yoğunluk olarak doğa ile insan arasında çelişki yaratan toplumun, medeniyetin ve kültürün getirdiği hüznler, çelişki ve endişelerin yükü gösterilmiştir. İnsan ilişkilerinin ve duyguların içinden bakılarak doğa Schiller'in "kayıp çocukluk" suretinde görülmeye başlar. F.I.Schiller “Saf ve duygusal şiir üzerine” makalesinde:

“Göze çarpmayan çiçek, dere, yosunlu taş, kuş sesleri, arıların uğultu ve bu tür şeyler içinde güzel olabilecek nedir? Bizim sevgimizi kazandıran nedir? Sevgimiz bu tür şeylere değildir, onların tarafından temsil edilen fikir sevgimizi kazanır. Yaratıcı sakin hayatı, huzurlu spontan aktivite, kendini hukukuna göre varoluşu, doğanın kendisi ile sonsuza kadar uyum ve beraberlik içinde yaşam kavramları seviyoruz” diye yazmaktadır⁶⁰

⁵⁷ Allenov M.M. , Aleksandr Andreyevich Ivanov: Izobrazitel'noye iskusstvo, 1980. 206 s

⁵⁸ Muratov P.P. Obrazy Italii. Polnoye izdaniye v 3-kh tt. T. 2. Leyptsig: Izd-vo Z.I. Grzhebina, 1924. 293 s.

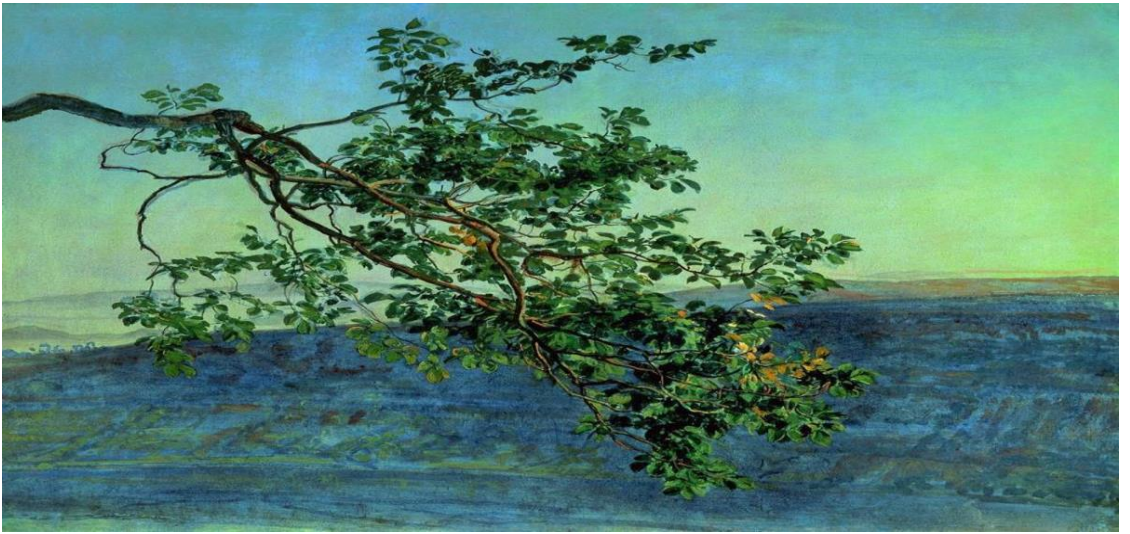
⁵⁹ Humboldt., 1960, s.277

⁶⁰ Schiller, 1957, s.386-387

Huzur ve dalgınlık içinde dünyayı izleme anlayışıyla İvanov'un tablolarına bakıldığında ressamın doğaya bakışının temelinde yatan mükemmel doğanın birliği fikri ortaya çıkmaktadır. Burada gece gündüz değişimi dışında kalan "ebedi" sükûnet görüntüsü sunulmaktadır. Renk dolgunluğu ile havayı peyzaj içinde birleştirmek için çaba gösteren İvanov kendi tecrübelerin kaynağı olarak Sylvester Shchedrin'in (1791-1830) renk tekniğini kullanmıştır. İvanov'un renk denemeleri sonucunda daha kapsamlı ve son derece zengin renk sistemi ortaya çıkmıştır. Ressam, peyzaj çalışmalarında giderek daha geniş kavramlı, sanatsal bir şekilde havanın ve doğanın mükemmel birleşimini ifade etmiştir. Yüksek derecede özlü bir dil kullanan ressam için lacivert tonlarında sis ortamında tek bir ağaç dalı çizerek sonsuz boşluk duygusu yaratmak yeterli olmuştur. **(Resim 9)**

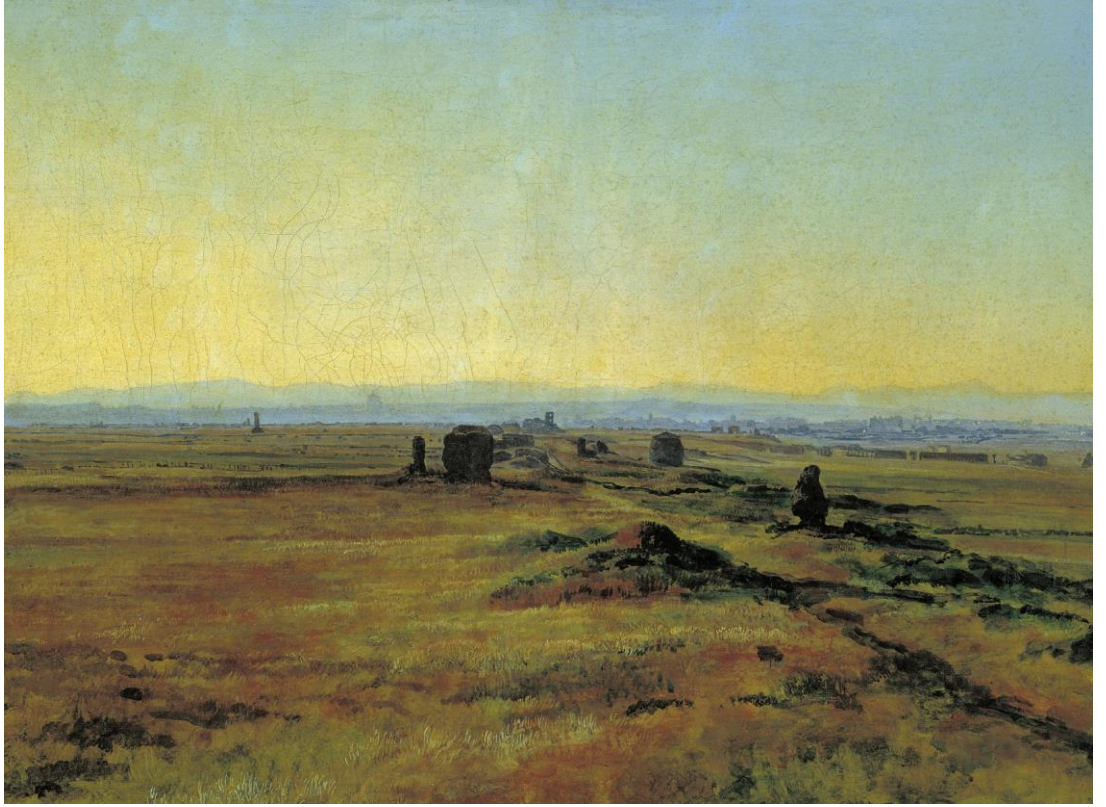

Resim 8: A. Ivanov, "Pontine Bataklıkları", 1840

Resim 9: Ivanov, "Ağaç Dalı", 1850

A. İvanov'un peyzaj şaheseri "Appiyan Yolu"nda (**Resim10**) gösterilen doğa görüntüsü son derece öz şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Bununla birlikte, izleyici doğanın olağanüstü yücelliğini hissederek sanki halen Kampanya, "Ebedi Kenti", Appiyan Yolu ile ilişkin eski ihtişamın damgasını taşıdığını görmektedir. Ressam dış efektler ve etkenler kullanmadan tasvir edilen doğanın yüksek şiirsel duygusunu derinden hissederek tarihsel, hatta kahramanca peyzaj yaratmaktadır. Bu şekilde çizdiği peyzajın içinde öznel ve nesnel başlangıçları arasındaki gerçek bir uyum yakalamaktadır. Bu üslup, ressama, peyzaj etüdü vasıtasıyla yüksek realizme geçiş yolunu açmıştır. Bu başarının nedeni, A.A. İvanov'un başlangıç noktası olan ilahi temelinde insanın ve doğanın birliğinin anlayışından realizm anlayışını benimsemesinde yatmaktadır.

Resim 10: A. Ivanov, Gün Batımında Appiyan Yolu ,1845

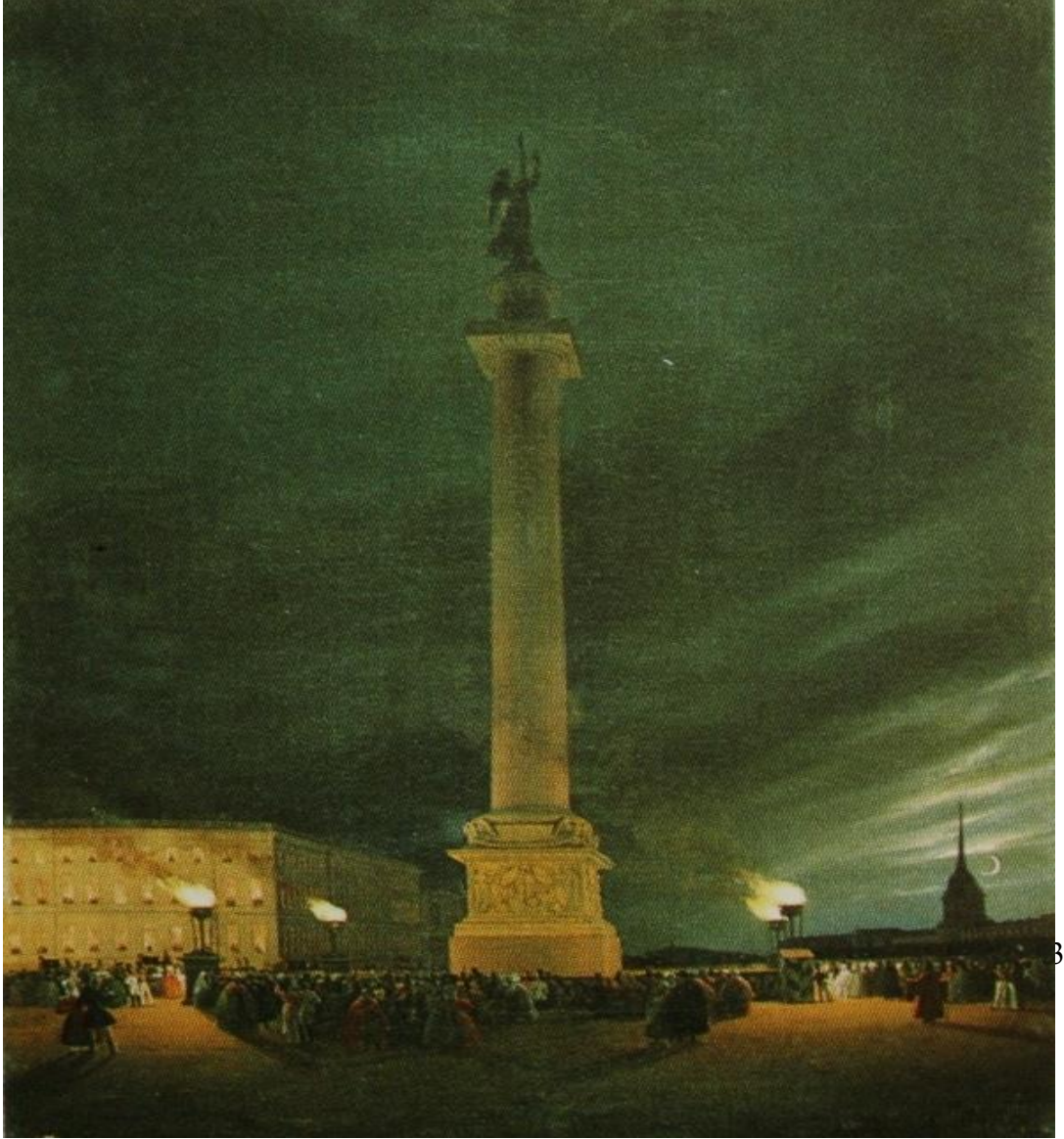
Peyzaj ressamlarının sanatında direk iç mekânı çizme tecrübesi, mekân algısı ile yapay ışıklandırmanın birleşmesi sonucunda ortaya çıkmıştır. İç mekânın görüntüleme tarzın gelişmesi ile ilişkili olarak resim içinde alanın açıklama anlayışına bakmak gerekir. Pencereden açılan görünür manzara ile iç mekânın düzenin belli bir tutum, ilişkide bulunması öngörülmekteydi. Aynı zaman diliminde iç mekânın görünümü olmadan direk pencereden manzara görüntüleme tekniği gelişmiştir.⁶¹ M.N.Vorobyov'un "Pencereden Görünüm"(Resim 11) sulu boya tablosunda Neva nehri ve Peter Paul Kalesi manzaralı açık pencereler, ışık ve hava içinde odanın coşkulu hayatın imajını hissettiren romantik görüntü karşımıza çıkmaktadır.

Resim 11: M.Vorobyov, Pencereden Görünüm,1833

⁶¹ Pospelov G.G. Russkoye iskusstvo XIX veka: voprosy ponimaniya vremeni. M.: Iskusstvo, 1997. 287 s.

Petersburg hayatında kolon önem taşımaktadır. Rayev'in "Fırtına Esnasında İskender Sütunu" tablosu (**Resim 12**) Stilize edilmiş mihraplarında yanan ateşin ışığı ile akşam ışığın etkisini göstermektedir. Böyle çift kapsamlı aydınlatma 1820-1830 yıllarında romantiklerin tablolarında sık rastlanmaktadır.

Resim 12: Rayev, "Fırtına Esnasında İskender Sütunu" ,1834

Romantik peyzaj nadiren insan figürü olmadan çizilmiştir. Her defasında farklı figürleri peyzaj içinde görüntülenmiştir. Özellikle bu insan figürleriyle peyzaja bakış açısı, görüntülenen mekânın algılanması için yardımcı olmaktadır. XVIII. yüzyılın resim sanatında insan, peyzaj içinde daha çok ölçek olarak kullanılırken romantik peyzajda insan hareketliliği ile doğa hareketi arasında denge sağlanmaya başlanmıştır. Hem aktif hem de pasif kahraman mekânın içinde yer bulabilmiştir. Aktif kahraman (soyguncu, serseri) doğaya bakılmaksızın yaşamayı sürdürürken pasif kahraman doğada kendi düşlerin, hayallerin yansımasını görebilmek amacıyla doğanın derinliklerine bakmaktadır.

Resim 13: M.Lebedev, Peyzaj,1833

Resim 14: V.Zhukovsky, “Villa Mattei Terasında İki Keşiş”,1840

V.A.Zhukovsky'nin “Villa Mattei Terasında İki Keşiş” (**Resim 14**) tablosunda iki keşiş figürü de akşam manzarasının güzelliğini seyretmektedirler. Roma kasaba görüntüleri, esere lirik duygusallık katmıştır. Eserin kederli dalgın bir ruh hali sayesinde tablolu renk sel çözümü de belirlenmiş; fırça darbelerinin ustaca kullanımı ile gri ve mor tonların nefis kombinasyonu karşımıza çıkmaktadır. Bu iki kompozisyonun ortak özelliği Alman Romantiziminin etkisini taşımasıdır. Avrupa romantiklerinin temsil ettiği sanatsal kişiliğinin misali olmuştur. Yoğun ruhsal yaşamı sürdüren insanın hali, günlük yaşamın sakin akışına karşı duygusal dürtülerin ve derin duyguların dünyasıdır. Şair, ressamı V.A.Jukovskiy'nin bıraktığı sanatsal mirasında romantik çağın Almanların başta olmak üzere tüm Avrupalıların gelişmesi ile bağı açık olarak görünmektedir. Çalışmamızın kapsamında Caspar David Friedrich'in romantik kavramı ressamın üzerinde anımsama bariz etkisi göstermiş olduğunu söylenebilmektedir.

Resim 15: C.D.Friedrich , “Akşam Manzarasında İki Adam”,1830-1835

Resim 16: C.D.Friedrich ,“Denize Karşı Keşif”, 1808-1810

M.Vorobyov'un "Litvanya Görüntüsü- Bir Haç ile Peyzaj" (**Resim 17**) tablosu Vorobyev'un peyzajı romantik anlayışının en parlak çağı geleneğine uygun olarak yapılmıştır. Peyzaj motifi özellikle seçilmiştir (sonsuz düz ova manzara boyunca yüksek bir cılız ahşap hacı). Görünümün zaman dilimi güneşin battığı anıdır. Boyama teknikleri de özellikle seçilmiştir. Alev gibi güneşin son pırıltıları üzerinde ağaçların koyu şekilleri görülmektedir. Kararan gökyüzünde bulutlar hafif pastoral pırıltıları taşımaktadırlar. Sembolik işaret olarak yüksekten görünen cılız hac sonsuzluğu ve unutulmuşluk hissini uyandırmaktadır. Yine bu eserde Alman Romantik esintilerinin hakim olduğunu görüyoruz.

Resim 17: M.Vorobyov, "Litvanya Görüntüsü- Bir Haç ile Peyzaj",1860-1870,

Romantik ressam aynı motifi birçok defa göstermeye çalışmıştır. Bu şekilde peyzaj içinde resim serisi oluşmaktaydı. Sanatçı tek bir motifin derinliklerinin içinden doğanın çeşitliliğini ve zenginliğini göstermiştir. Peyzajın belirli bir motif ile ilgilenme ve doğanın genel bir anlayış için algılanması arzusu peyzajda mevsimlerin tasvirlenmesi fikrine yol açmıştır. Yerli rengin bulunması hareketine bağlı olarak farklı ülkelerin iklim şartlarına dikkat edilmiştir. İnsanın hayatı için en uygun koşulları oluşmuş ülkelerin olması fikri, romantik bağlantıların bir nevi coğrafyasını oluşturmuştur. Rus ressamların romantik haritaları çok yönlü olmamış, İtalya, Rusya ve Doğu ülkeler dikkatlerini çekmiştir. Yemyeşil ve güzel doğası ile sanatsal zevkin gelişmesine elverişli iklim şartları olan İtalya, Ruslar için çok cazip gelmiştir.⁶² İtalya'ya olan tutkularının dışında Petersburg şehrinin güzellikleri ve çevresindeki yerlerin ayrıntıları ressamların dikkati çekmeye başlar. Rus doğası, çeşitliliği nedeniyle romantik görüşlü sanatçılar tarafından takdir edilmiştir. Ressamlar sıklıkla gezdikleri bölgelerin özgün görüntüsünü aktarmak amacıyla seyahatlere katılmışlardır. İklim şartların özellikleri ile ilgili görüşlerin genişlenmesi ile beraber mevsim ve gün kısımları seçiminde belirli tercihler öne sürülmüştür. İtalya her zaman sonsuz yazın yaşandığı ülke olarak çizilmiştir.

⁶² Somov O.M., 1823, s. 22-23

Resim19: M.Lebedev,“Kastel Gondolfo’nun Roma Yakınlarındaki Görüntüsü”,
1836

Resim 20: M.Lebedev, "Roma yakınındaki Ariccia", 1836

Mikhail Lebedev'in⁶³ “Kastel Gandolfo'nun Roma Yakınlarındaki Görüntüsü” (**Resim 19**) tablosunda toprağın üzerinde güneşin ışıkları olan gölgede kalmış park yolun manzarası tasvirlenmiştir. Petersburg'un gri parlak olmayan renklerle yaşamaya alışmış kuzeyli bir ressam için İtalya'nın doğası bambaşka bir dünya açmıştır. Ressam yeşil ormanları, yabancı çalılar ile kaplanmış kanyonları, kudretli meşeleri ve sık dikilmiş karaağaçları göstermeyi tercih etmiştir. Ağaçların koyu yeşilliklerin arasında geçen ışık lekeleri peyzaja pastoral bir esinti katmıştır. Tercih edilen motif, ışık ve gölge arasında keskin kontrastlar üzerinde kurulan göz alıcı sanatsal çözümleri, doğanın duygusal hisslerinin verilmesi Lebedev'in tablolarına romantik anlayışlı hava katmaktadır.

Doğanın görünümünde mekân zaman başlangıcı, karakterisitik önem taşımakta olup peyzaj tablosunun tüm yapısını tam olarak etkilemektedir. Her bir görüntünün altında hem devamlılık hem de özlük niteliklerinin karmaşık bağlantısı yatmaktadır. Seyircinin önünde ressamın seçtiği belirli bir anında maddi bir görüntünün fiziki varlığı oluşmaktadır. Bundan dolayı, peyzajcının gözünde hava durumu, doğanın hali, ışığın, bulutların hareketi, rüzgârın hızı büyük önem kazanmıştır. Bu sebeple romantikler, doğal olayların görkemli yorumlanması cazibesine kapılmışlardır. Fırtına, sel gibi doğal afetleri muazzam olay olarak göstermek eğilimde bulunmuşlardır. Sıklıkla romantik kendi sanatında bu ölçekli olayların gösterilmesi için gerçek araçları bulamadığında doğa dünyasının alegorik yorumlanması tekniğine başvurmuştur.

⁶³ Romantizm v Rossii. K 100-letiyu Gosudarstvennogo Russkogo muzeya. 1898-1998: Katalog vystavki. SPb.: Palace Edition, 1995. S. 440-441.

İ.K. Ayvazovskiy Rus sanatının en parlak deniz ressamlarından biri olmuştur. Ressamın romantik eğilimleri yağlı boya yönünde gelişmekle birlikte grafikte de belli olmuştur. “Batan Gemi” (**Resim 20**) resmi bu yönde tipik bir eseri olup ressam renkli kâğıt üzerinde hayal ettiği dramı çizmiş, deniz renklerin, gece aydınlatmanın tam bir yanılsama yapmıştır. Kasvetli, neredeyse siyah dalgalar resimde çok gerçekçi görülmektedirler.

Resim 20: I.K. Aivazovsky, “Batan Gemi”,1854

Rus litografi ve gravürü içinde romantik akımı farklı olarak nitelendirmek zor olmaktadır. Romantiklerin yazarlık, gravür ve litografi temelleştirilmeden 1830 yıllarında mekanik oylama yöntemleriyle ilişkili aktif olarak gelişen çoğaltır teknolojiler tarafından gölgede bırakılmıştır. Buna rağmen, gelenek dışında olan romantik akımın etkisi sanatın bu alanında da görülerek yeni gravür ve litografi çeşitlerinin oluşmasına neden olmuştur. Rus romantizminin gelişimi için XVIII. ve XIX. yüzyılları sınırında oluşan taştan baskıda yeni bir yöntem olarak litografinin oluşumu büyük önem kazanmıştır.⁶⁴ Romantik ressamların çoğu bu tekniği kullanmışlardır. İnsanın bireyselliğini ortaya koymak, yeni grafik dilini deneme imkânı tanıyan litografi, Fransa'da Delacroix ve Géricault, İngiltere'de Füseli, İspanya'da Goya, Rusya'da Kiprenskiy için önem taşımıştır. Rusya'da ortaya çıkması anından itibaren litografi, orijinal baskılar türü ve çoğaltmanın nispeten kolay bir yolu olarak iki ana teknik üzerinden gelişmiştir.⁶⁵V.A. Zhukovskiy'nin erken dönem çalışmaları arasında gravür çalışmaları ilgi çekicidir.⁶⁶ Romantik peyzajın gelişimin ilk safhası için nadir görünen, fakat bu ressam için doğal olan belli bir şeklin kestirme yazı tipi ile birleşmesidir. Burada kalınlık, çizgilerin gidişatı önemli olmaktadır. Peyzaj görüntülerin içinde tekrarlayan motifler: uzaklara giden yol, panoramik manzara, ön planda ağaç ya da ağaçlar katılarak arka planın görünmesiyle resim ortaya çıkmaktadır.

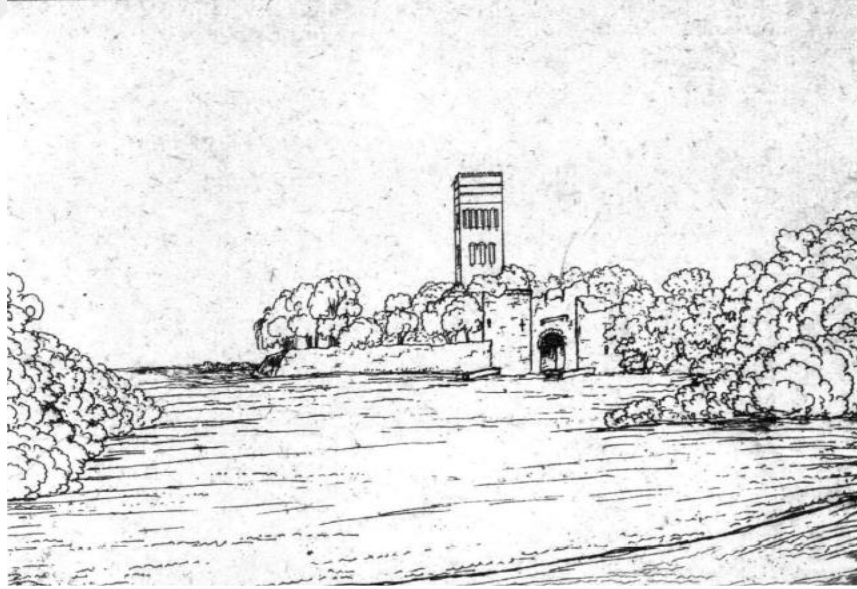
⁶⁴ Rus Devlet Müzesinde, 1924'te Sanat Akademisinden gelen 10 tane bakır levha bulunmaktadır. Erken döneme ait olanların arasında siyah beyaz ve suluboya ile renklendirilmiş serisi, romantik gravürün açık örnekleri teşkil etmektedir. Romantik dönemin belirtileri sanatsal çözüm seviyesinde levhalarda bulunmaktadır. Litografinin ikinci serisi, 12 sayfalık defter şeklinde ve ayrı sayfalar olarak çıkartılmıştır. İlk olarak Sankt-Petersburg görünümlü üç tane defter oluşturulmuş, daha sonra Tsarskoye Selo, Pavlovsk, Gatçina ve Oraniyenbaum görünütleri oluşturulmuştur. Toplam 65 tane öykü bilinmektedir. Gravürler içinde görünen sadelik ve genellikle kasıtlı basitleştirme estetik zevkin belirtileri olarak nitelendirilmeye başlanmıştır

⁶⁵ Rovinsky, 1895, s. 328

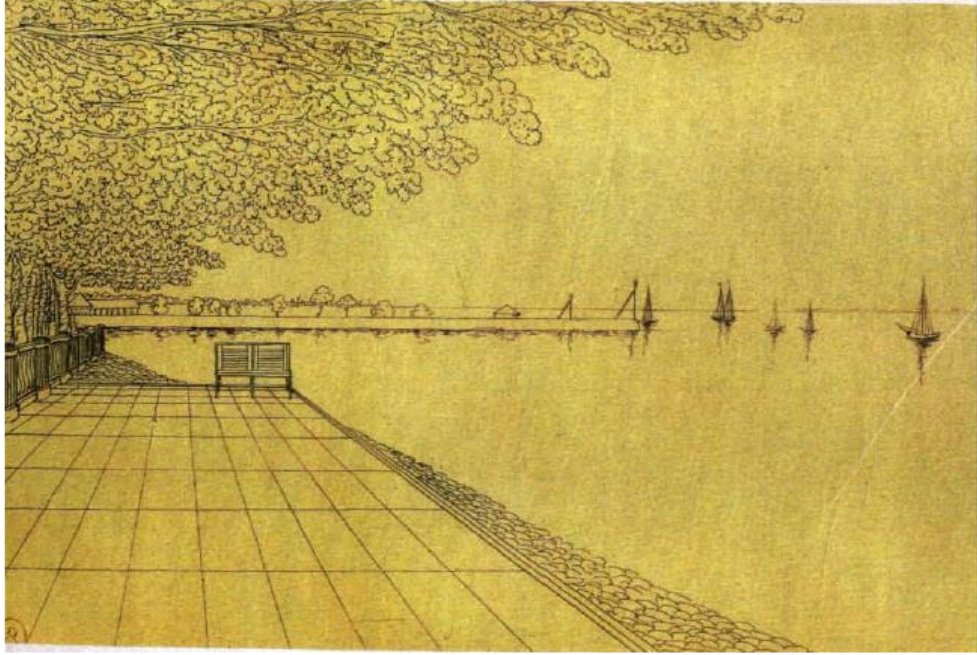
⁶⁶ Rovinskiy D. Podrobnyy slovar russkikh graverov XVI-XIX vv. T. 1.SP6., 1895. s. 328

Resim 21: V.A. Zhukovsky, “Tsarskoye Selo Türleri: Çiftlik”, 1820

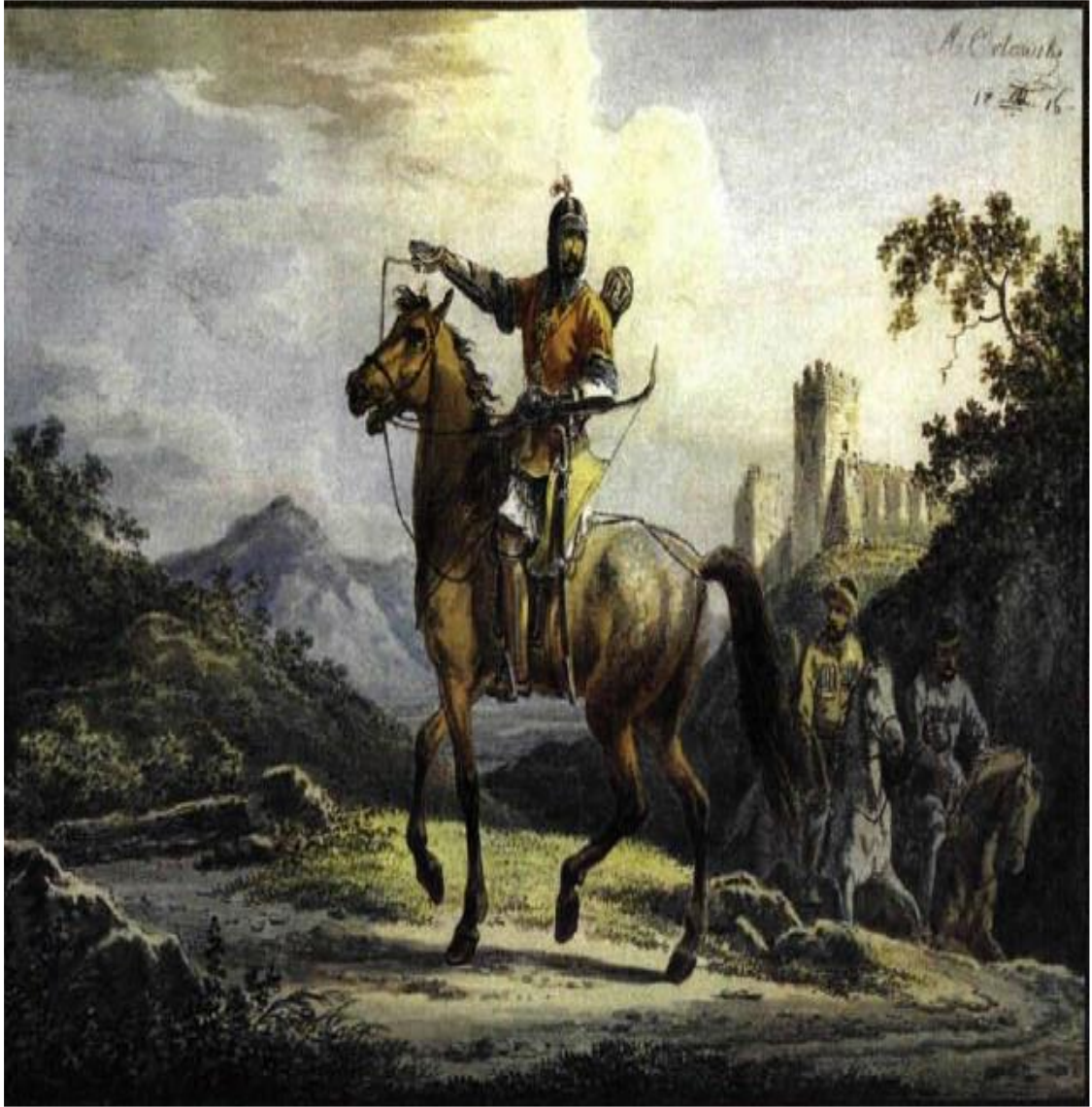

Resim 22: VA Zhukovsky, “Tsarskoye Selo Görünümleri: Kalıntılar ve Kuleler,1820

Resim 23: VA Zhukovsky, “Monplaisir Deniz manzarası (Peterhof), 1820.

Rusya’da litografi çok hızlı şekilde gelişmiştir. 1810 yıllarında “grafik yazısı” denilen özgür bir kalem çizim tekniği oluşmuştur. 1820 yıllarına doğru A.O.Orlovskiy, P.F.Sokolov, O.A.Kiprenskiy, A.Y.Martinov, S.F. Galaktiyonov gibi ünlü ressamlar tekniğin çeşitliliği ve her ustanın stilistik tarzı hakkında bilgi veren çeşitli litografiler üretmişlerdir. 1816 yılında A.Orlovskiy tarafından Rusya’da ilk tarihi belirlenmiş litografi eseri yapılmıştır. Eserin adı “Biniciler” (**Resim 24**) olup Rus romantizmi içinde tanınmış Kafkas stilinde yapılmış ekzotik doğu havası ortaya konulmuştur. A.Y. Martinov’un “Stroganov Kontun Bahçesinde Achilles Mezarının Görünümü”(Resim 25) gravür eserinde derin felsefi sorunlar ortaya konulmaktadır. Ressam, yaşam ve ölüm, bugünü ve geçmişi, ebedi ve geçici gibi kavramları ustaca alegorik bir şekilde yansıtmaktadır. (Achilles mezarı).

Resim 24: A.Orlovsky,“Biniciler”,1816

Resim 25: A.Y.Martinov ,“Stroganov Kontunun Bahçesinde Achilles Mezarı”,1813

Prens Grigory Grigorievich Gagarin'in (1811-1893), "Ahatl Muharebesi" (**Resim 26**) tablosunda ressamın katıldığı Çirkey köyü seferlerinden birisi resmedilmiş ve olayın gerçekçiliği korunmuştur. Resimde çizilen görüntü dinamizm ve anlamlılık dolu olup anlamlılık parlak renkli kontrastlar ile artırılarak tabloya romantik özelliği kazandırmıştır. Dağ manzarasının panoramik görüntüsünü ve Rus ordusuna karşı gelen yerli halkı resmetmiştir. Bununla birlikte, ordunun düşman tarafı derin ve gerçek saygı ile G.G. Gagarin tarafından gösterilmiştir. Savaşın gerçeklerini tespit eden ressam, romantik tarzı ile güçlü duyguları ifade etmeye çalışmış, bireyler ve milletler arasındaki çatışmayı, yaşam ve ölüm problemlerini göstermeye çalışmıştır. Kompozisyonun alt solunda yaralı arkadaşı taşıyan dağlıların bir grubu gösterilmiştir. Bu fragmanda, zamansız ölen arkadaşa ve büyük şaire bir övgü olarak Lermontov'un ünlü "Valerik Savaşı"na ithaf edilmiştir.

Resim 26: G.G.Gagarin, "Rus asker ve Çerkesler arasında savaş zamanı- Ahatl", 1841

5.SONUÇ

Bu çalışma sonucunda Rus romantik peyzajında romantizmin nasıl evrildiği ortaya konmuştur. Avrupa'da kurtuluş mücadelesinin ruhuyla romantik düşüncelerin bir nevi tetikleycisi Büyük Fransız burjuva devrimi olmuştur. Bu tür düşünceler Rusya'daki toplum hareketleri üzerinde de etki yaratmıştır. Özellikle Avrupa'yı romantik düşüncelerle kasıp kavuran Fransız İhtilalinin Rusya'daki toplumsal hareketler ve Rus aydınlarının ortaya koydukları eserlere ne şekilde yön verdiği de Rus romantik peyzajında kendini göstermiştir.

Rus romantik peyzajı: XIX. yüzyılın ilk çeyreği; 1825 yılının sonrasında XIX. yüzyılın ikinci çeyreği; XIX. yüzyılın ikinci yarısı olmak üzere üç safhada incelenmiştir. Her dönem bir önceki dönem ile ortak noktada buluşmuş, eski gelenekler yeniden yorumlanmış ve yaratıcı süreç başlamıştır.

XIX. yüzyıl boyunca Rus romantik peyzajı, fikir hareketlerinin ve girişimlerin sürekliliğinden etkilenerek dönüşüme uğramış ve evrilmiştir. Bu şekilde dönüm noktalarının keskinliği göze çarpmadan önceki dönemlerden edinilen geleneksel süreçten tamamıyla kopmadan gelişmiştir.

Rusya'daki geçiş evrelerinin yaşandığı dönemde siyasi hayat ile iç içe olan peyzaj resmi, 1825 yılına kadar geçen ilk dalgasında sakin ve huzur dolu görülürken, kamuoyunda tepkiyle karşılanan Dekabrist İsyanı'nın bastırılması ressamları yeni arayışlara ve deneyimlere sürüklemiştir.

Rus romantizmin ilk dönemi 1825 yılında sona ermiştir. Aynı zamanda XIX. yüzyılın geç klasisizm etkisinde sürekli krizlerin yaşandığı bir dönem olmuştur. Lirik romantizmin ilk safhası ile klasisizm krizinin aynı zaman dilimine denk gelmesi, bu iki akımın Rusya'nın hayatında ortak bir çerçevede ve politik temelde birleştiğini göstermiştir.

1830'lu yıllardan itibaren Rus romantizmi birlik temelini kaybetmeye başlamıştır. Dekabrist ayaklanmasının bastırılmasının ardından hükümetin tepkisinden dolayı Rus romantik peyzaj akımında trajedik duyguların yükseldiği bir dönem belirlemiştir.

XIX. yüzyılın ikinci yarısında geç romantizm okulu şekillenmiştir. A.K.Ayvazovski (1817 -1900) bu okulun temelinde olup en etkin rolü oynamıştır. Eleştirel realizmin hakim olduğu dönemde romantik bakış açısı sanatsal hayatın önemli parçasını oluşturmuştur.

Romantizm kavramı bazen hoş karşılanabilir bir kaos, bazen ise soyut hayali, şiirsel öznel, antik çağların coşkun aşkı olarak isimlendirilmiştir. Çağdaşları ve sonraki nesilleri tarafından verilen birçok tanım romantizmin bazı yönlerini ortaya koymuştur

Günümüzde konu ile ilgili devam eden tartışmalar, romantizm kavramının karmaşık ve çelişkili olduğunu ve zengin bir semantik doğaya sahip olduğunu göstermektedir.

Romantik sanatın refah dönemleri sürekli gerileme dönemleri ile değişimli bir görünüm ortaya koymuştur. XVIII. yüzyılın sonunda Rusya'da ortaya çıkan romantizm bir asırdan fazla güçlü konumu korumaya başarmıştır.

En yoğun romantik arayış, XIX. yüzyılın 1830'lu yıllarında meydana gelmiştir. Aynı zaman diliminde akademik klasisizm romantik rengini kazanmaya başlamıştır. Böylelikle dönemin kültür sanat çevresini etkileyen, ideolojisini yansıtan bir akım oluşturulmuştur. Bu dönemin estetik düşüncesinin temsilcileri, romantizmi geçmişe sürüklenen bir akım olarak görmüşlerdir.

XIX. yüzyılın ikinci yarısındaki gelişme ise Rus peyzajının gelişim safhasında romantik geleneksel ideallerin canlandırılması olmuştur. Ressamlar uyum ve denge kaynağını doğada görmüşler ve romantik geleneği en uzun süre yaşatmışlardır.

Rus romantizmin tipolojik çeşitliliğin kökenleri, gelişimini dinamik yapısından almıştır. XIX. yüzyılın birinci yarısında Rus sanatı; geleneklerin, tarzların ve eğilimlerin sentezinden doğmuştur. Klasisizm ile Rus romantizmin karışımı sonucunda akademik romantizm ortaya çıkmıştır. Romantizmin duygusallık ve barok tarzı ile karıştırılması sonucunda duygusal ve barok romantizm kavramları ortaya çıkmıştır. Romantizm ve klasisizm arasındaki tipolojik ilişki, biçimin yorumlanması düzeyinde ifade edilmiştir.

Rusya'da romantizmin gelişiminde belirgin istikrarlı bir temel oluşmuştur. Gerçekliğin doğru anlayışı ve belirgin tutumu ile bu konular seçilmiştir. Peyzajın belirli karakteristik özellikleri sayesinde bağımsız bir sanatsal kavram olarak nitelendirilmiştir.

Söz konusu özellikler olarak sonuna kadar açıklanmamış gizlilik ve derinlik, ruhsal karmaşıklık, topluluğun eksikliği, dâhili hafızaya hitap edilmesi, dünyanın dalgın uyumlu algılanması, doğa ile peyzaj yakınsama eğilimi olarak belirtilmektedir.

Rus romantik peyzajın başlangıcında XVIII. yüzyılın sonunda Rusya’da gelişen potre sanatı yatmaktadır. XIX. yüzyılın ilk on senesinde potre ressamaları kendi eserlerinde romantik çizgileri geliştirmekle birlikte peyzajı çizdikleri portrelerde arka fon olarak kullanmışlardır. Daha sonra peyzaj romantik dönemin en seçkin tarzı olma niteliği kazanmıştır.

Rus romantik akımın içinde, Avrupa romantizmine nazaran herhangi belirgin bir program uygulanmamıştır. Bununla birlikte, en çok peyzaj sanatında kendini gösteren romantizmin belirgin bir çalışma yöntemi geliştirilmiştir. Realizm yönünde gelişen peyzajın içinde Rus romantik yöntemin özelliği ifade etmek için: “Peyzaj portreye benzemelidir” sözü kullanılmıştır. Romantik yöntemin belirgin ana hatlarıyla özellikleri, açık havada çalışmaların yapılması, doğaya titiz, bilimsel ve araştırma yaklaşımının kullanılmasıdır.

Kompozisyonda asimetri, iç mekân nesnelere ya da pencere vasıtasıyla doğaya bakış açısı, içsel bakış açısı, sonsuzluğu hatırlatan objelerin çizilmesi, gizemli gece aydınlatma tutkusu, oryantal temaların işlenmesi belirlenmektedir.

Romantizm peyzaj ve potre tarzlarında asırlar boyunca güçlü bir pozisyon aldığı için F. Schlegel’in söylediği gibi bir bütünlüğe inanılmaz canlılık vermektedir. İşte burada romantizmin gücü ve perspektifi yatmaktadır.

6. BİYOGRAFİLER

Kiprensky Orest Adamovich 1782, Finca Nezhinskaya Oranienbaum-Petersburg - 1836, Roma ⁶⁷

Orest Kiprensky, 19. yüzyılın Rus sanatında Romantizm akımını başlatan ilk sanatçı olmuştur. Ressam, grafik sanatçısı ve portrecisi Orest Kiprensky, 1788-1803 yılları arasında Akademi Sanat Galerisi'nde G.F.Doiyen ve G.I.Ugryumov'un tarih resmi eğitimini almıştır. 1816'da İmparatoriçe Elizaveta Alexeyevna, sanatçının 1822 yılına kadar kaldığı İtalya gezisini finanse etmiş ve sanatçının bir dizi eseri aynı yıl içerisinde Paris Salonunda sergilenmiştir. 1823'te Rusya'ya geri dönen Kiprensky, J.W.Goethe'yi ziyaret etmiş ve portresini çizmiştir. 1827'de A.S.Pushkin'in ünlü portresini çizmiştir. 1828 yılının sonlarında sanatçı, tekrar ölümüne kadar yaşadığı İtalya'ya dönmüştür.

Kiprensky'nin karakterleri iç özgürlüğünde ve inanılmaz doğallıkta dikkate değerdir. Bazen kısa ve çelişkili olan derin ve güçlü duygulara sahip duygu tarafından boğulurlar. Ressamın geç dönem çalışmalarında, usta klasikliğin özelliklerini keskin bir çizgisel yapı, düz, parlak, tanımlanmış renkli alanlarla birlikte görüntüler. O.A.Kiprensky, 19. yüzyılın başlangıcında Rus sanatında bağımsız bir türe dönüşen grafik portrenin mükemmel bir ustası olmuştur. Hayatı boyunca O.A. Kiprensky Avrupa'da büyük bir kabul gördü. 1825 yılında kendi portresi, ünlü Avrupalı sanatçıların portre koleksiyonuyla birlikte sergilendiği Floransa'daki ünlü Uffizi Galerisi tarafından satın alınmıştır.

Orlovsky, Aleksandr Osipovich. 1777 Varşova - 1832, Petersburg

⁶⁷ Romantizm v Rossii. K 100-letiyu Gosudarstvennogo Russkogo muzeya. 1898-1998: Katalog vystavki. SPb.: Palace Edition, 1995. s. 436.

Orlovsky, Polonya doğumlu baskı ustasıydı. Jan Piotr Norblin de la Gourdain'in (Jean-Pierre Norblin de La Gourdain (1745 - 1830) Polonya asıllı Fransız doğumlu ressam, taslak, gravür, resim sanatçısı ve karikatüristtir. Polonya'da Aydınlanma'nın en önemli ressamlarından biri olarak kabul edilmektedir. Sanatçı tarzını, Antoine Watteau'nun etkisini ve Rococo'nun büyüleyici fêtes galantes ve fêtes champêtres geleneğini güncellik ve güncel siyasi olayların bir panoramasıyla birleştirerek gazetecilik doğruluğuyla yakalamıştır. Bkz., Manin V.S., Russkiy peyzazh. Entsiklopediya mirovogo iskusstva. M.: Belyy gorod, 2000. Varşova stüdyosunda eğitim almış ve Prenses Isabella Czartoryska'dan destek almıştır. Ayrıca Polonya mahkeme ressamı Marcello Bacciarelli, gravürcü Bartolomeo Follin ve Polonya minyatüristi Wincenty Fryderyk Lesseur (1745-1813) ile beraber eğitim almıştır. Yüzyılın başlangıcına kadar Orlovsky'nin kariyeri, yoğun çalışma dönemleri ve yurtdışında asker olarak bulunması ile damgasını vurdu. Orlovsky'nin erken dönem resim çalışmaları çekingen ve taklitken; geç dönem çizimleri Norblin'in gerçekçilik ve hayal gücünün birleşiminin etkisini düşündüren, zarif ve eğlenceli bir üsluptadır.⁶⁸

⁶⁸ Romantizm v Rossii. K 100-letiyu Gosudarstvennogo Russkogo muzeya. 1898-1998: Katalog vystavki. SPb.: Palace Edition, 1995. s.433.

Ivanov, Aleksandr Andreyeviç. 1806 St. Petersburg - 1858

St. Petersburg. Doğumlu ressam, Karl Bryllov ile beraber babası Andrey Ivanovich Ivanov'un eğitimliği altında Kraliyet Sanat Akademisinde eğitim görmüştür. Hayatının büyük bölümünü Roma'da geçirmiştir. Burada Gogol ile tanışmış Nazaren'lerden etkilenmiştir. 20 yılda tamamladığı "Mesih'in Gelişi" eseri ile ustalık ünvanı kazanmıştır. Bu eseri için hazırladığı sayısız eskizlerden bazıları kendi başına başyapıt olarak kabul edilmiştir. A.A. İvanov peyzaj eskizlerin dışında doğala yaklaşmak için etüd üzerinde çalışmalar yapmıştır.⁶⁹

⁶⁹ Romantizm v Rossii. K 100-letiyu Gosudarstvennogo Russkogo muzeya. 1898-1998: Katalog vystavki. SPb.: Palace Edition, 1995. S. 435.

Shchedrin Sylvester Feodoievich. 1791, Petersburg - 1830, Sorrento.

Sylvester Shchedrin, St. Petersburg'da İmparatorluk Sanatları Akademisi'nin rektörü olan ünlü heykeltıraş Feodosiy Shchedrin'in ailesinde dünyaya geldi. Manzara ressamı Semion Shchedrin amcasıydı. 1800'de ressam, St. Petersburg Kraliyet Akademisine girdi ve manzara resimleri okudu. Öğretmenleri arasında amcası Semion Shchedrin, Fedor Alekseev, M.M Ivanov ve Thomas de Thomon yer aldı. 1811'de Petrovsky Adası'ndaki resim İzlemesi için Büyük Altın Madalyası da dahil olmak üzere birçok ödüle layık görülerek yurtdışında eğitim bursu kazandırıldı. Sylvester, Napolyon Savaşları nedeniyle ertelenmiş 1818'de İtalya'ya gitti. İtalya'da Roma'daki eski ustaları inceledi; Napoli'ye, Büyük Dük Mihail Pavlovich'in emrettiği suluboya boyaları için gitti; sonra Roma'ya döndü. O dönemin en büyük başarısı New Rome idi. Castel Sant'Angelo (1823). Her ne kadar biraz farklı bir açıyla ve farklı ayrıntularla, değişik renkte boyama yapması büyük bir başarıydı. Emekliliği 1823'te sona erdi, ancak serbest çalışan ressam olarak yurtdışında kalmaya karar verdi. 1825'te yaptığı çalışmada, doğal bileşime hareketinde yeni bir adım olan Albano Gölü'nü bitirdi. Bu tabloda, özne ve arka plan arasındaki sınırı rahatlattı ve resmi renkleri kullandı. Shchedrin'in birçok komisyonu vardı ve İtalya'da tanınmış bir sanatçı haline geldi. Romalılar ve Napoli'de yaşamış koylar ve kayalıklarla küçük kasaba ve balıkçı köyü manzaraları çizmiştir. En sevdiği motiflerinden biri, deniz manzaralı üzüm teraslarıydı. . 1820'lerin sonunda, Shchedrin tedrici olarak azalan sağlığından esinlenmiş olabilecek huzursuz, neredeyse kabusca, gece gündüz manzara çizmeye başladı.⁷⁰

⁷⁰ Romantizm v Rossii. K 100-letiyu Gosudarstvennogo Russkogo muzeya. 1898-1998: Katalog vystavki. SPb.: Palace Edition, 1995. s. 436.

Raev Vasily Egorovich. 1808, s. Portage İlçe Kholmok Pskov İli. -1870, Moskova.

Ressam ve mozaik sanatçısı Vasily Rayev, Arzamas Sanat Okulu'nda (1823-30) Alexander Stupin'in altında, St Petersburg'daki (1830'lardaki) Adolphe Ladurner'in stüdyosunda ve İmparatorluk Sanatları Akademisi'ndeki (1839-40) Maxim Vorobyov'un altındaki stüdyoda eğitim gördü. Savaş sahnelerini resmetmek için Kafkasya'ya gitti fakat arkadaşının ölümü üzerine St Petersburg'a geri dönmek zorunda kaldı. Paris'i (1842) ziyaret etti ve Roma'da yaşadı (1842-48), burada mozaik sanatı üzerine çalıştı (1847-48). St Petersburg'a döndü (1849) ve Kraliyet Sanat Akademisi (1849-51) mozaik bölümünde iki yıl çalıştı. Peyzaj resim sanatının akademisyeni oldu (1851). Kozma Soldatenkov'un özel sanat koleksiyonunun küratörlüğünü yaptı. İmparatorluk Akademisi (1838'den itibaren) ve Roma'da Çar I. Nicholas'ın ziyareti (1845) sırasında yapılan sergilere katkıda bulunmuştur.

**Gagarin Grigoriy Grigorevich. 1810 St. Petersburg – 1893 Chatellerault
Fraitsiya**

Prens Grigory Grigorievich Gagarin, 1848-1855 yılları arasında Tiflis'te görev yapan bir Rus ressam, subay ve yönetici idi. Görev süresi boyunca kentte bir tiyatro kurup, Tiflis Sioni Katedrali ve Betania manastırı da dahil olmak üzere birçok Gürcü Ortodoks katedralinin fresklerini restore etti. Grigory Gagarin savaş alanında yer alarak birçok eskiz, resim ve sulu boya eser bırakmıştır. Petersburg'a döndükten sonra yaptıkları çalışmaları büyük tabloların yaratılmasında kullanmıştır.

Vorobyov Maxim Nikiforovich. 1855 - Pskov 1787 Petersburg.

Maxim N. Vorobyov, bir askerın oğluydu, istifa ettikten sonra Güzel Sanatlar Akademisi'ne katıldı. Burada eğitim alan sanatçı: 1798'de JB Thomas de Thomon liderliğindeki mimari bir sınıfa girdi ve 1809'da Akademi Sanat Okulu'nun Manzara Peyzajı sınıfından mezun oldu.1814 yılında akademisyen oldu, 1823 yılında oğretime başladı ve 1843 yılında profesör ünvanını aldı. Ressam, şehir ve deniz manzaralarını, mimari eserler ve doğa manzaralarını ve bazen savaşın sahnelerini resmetti. Yoğun bir şekilde Rusya'da dolaşırken defalarca yurtdışında olmuştur ve gezilerden izlenimleri ile yeni eserler yaratmaya başlamıştır. 1813-14 yıllarında sanatçının Batı Avrupa'da Rus askerleriyle birlikte yaptığı gezinin sonucu, zafer vesilesiyle Paris'te bir Rus Rahibi olan Te Deum'u resmeden tabloyu yaptı. Sanatçının mirasının en değerli kısmı - St. Petersburg'un manzaraları, özellikle 1820 ve 30'lardaki yaratıcı çağlar boyu yaratılmıştır.⁷¹

⁷¹ romantizm v Rossii. K 100-letiyu Gosudarstvennogo Russkogo muzeya. 1898-1998: Katalog vystavki. SPb.: Palace Edition, 1995. s. 439.

**Alexander Pavlovich -(Bryullov 1822 kadar) 1798 Petersburg -1877
Petersburg**

Rus ressam A.Pavloviç Bryllov 1799 yılında Rusya'da doğdu. Rusya'da Neoklasik tarzın hala egemen olduğu, ancak güçlü ve popüler sanatçıların olmadığı bir dönemde ortaya çıkan Bryllov, klasizmin yeniden canlanmasını sağladı. Ressam,1809-1821 yıllarında St Petersburg Akademisi'nde öğretilen tarzı benimsedi. Akademideki eğitimini bitirdikten sonra Roma'ya gitmek için Rusya'dan ayrıldı. Roma'da tarihsel resimle ilgilenen Bryullov, portre ressamı olarak da çok başarı gösterdi. Bryllov,19. yüzyılın başlarında Rusya'da tarihsel resimin gelişmesinde önemli bir katkı sağlamıştır .1836'da Rusya'ya geri döndüğünde Akademik çalışmalarının yanısıra resim yapmayı sürdürmüştü, ancak eski başarısını elde edememiştir.En azından portre ressamlığı, geriye dönüp bakıldığında, daha başarılıydı. Rus neoklasisizmi ve romantizmi arasında bir geçiş ressamı olan Bryullov, uluslararası ün kazanan ilk Rus sanatçısı olarak kabul edilmektedir.⁷²

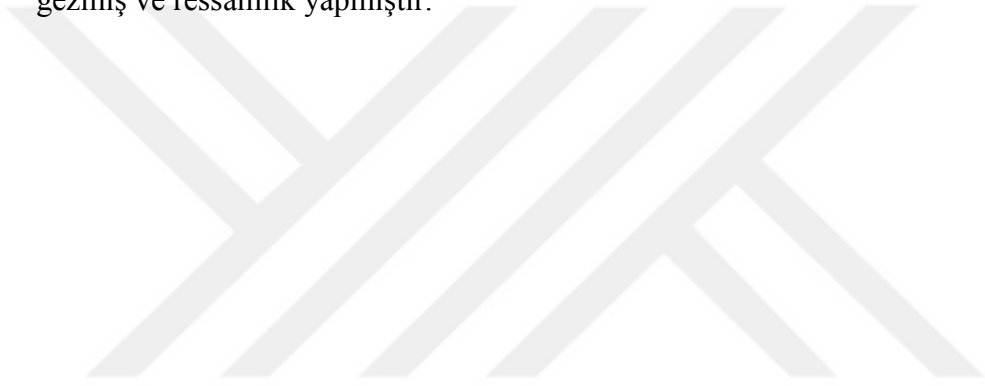
⁷² romantizm v Rossii. K 100-letiyu Gosudarstvennogo Russkogo muzeya. 1898-1998: Katalog vystavki. SPb.: Palace Edition, 1995. 440-441.

Varnek Alexander Grigorievich. 1782, St. Petersburg - 1843

Manzara Ressamı ve baskı ustası.1803 yılında altın madalya ve birincilik sertifikasına layık görölmüştür. 1804-1810 yılları arasında İtalyan Akademisinden emekli olmuştur. 1810 yılında Kont I.O. Pototsky'nin portresi ile akademisyen ünvanına layık görölmüştür. 1834 yılında profesör ünvanını almış ve Hermitage'ın birçok koleksiyonunun kütatörlük görevini üstlenmiştir.

Lebedev Mikhail Ivanovich. 1811, Dorpat (now Tartu) - 1837,Napoli

Ressam, baskı ustası, manzara ve genre ressamı . Maxim Vorobyov'un altında eğitim görmüştür. 1833 yılında altın madalya kazanmıştır. 1834-1837 yılları arasında İtalya'da görev almış ve emeklilik hakkı kazanmıştır.Napoli, Roma , Sorrento ve Capri'de gezmiş ve ressamlık yapmıştır.

Aivazovsky (Gaivazovsky) Ivan Konstantinovich. 1817, Feodosia -1900

Ermeni kökenli Rus ressamıdır (Kırım/Feodosya 1817 – ay. y. 1900). St. Petersburg Güzel Sanatlar Akademisi'nde, resim öğrenimi gördü. Fransız ressamlarından Joseph Vernet'in St. Petersburg Ermitage Müzesi'ndeki eserlerinin kopyalarını yaparak üslubunu geliştirdi. 1836'da Rus Donanması'nın Baltık Denizi'nde gerçekleştirdiği bir savaş oyununa katıldıktan sonra açtığı sergiyle adını duyurdu ve 1844'te donanma ressamlığına atandı. 1847 yılında Kraliyet Akademisinde Profesör ünvanı aldı. 1885 yılında Akademik Konseyin onursal üyesi, Floransa'nın Roma kentinde bulunan Luke Sanat Akademisi üyesi ünvanını aldı. Feodosia'da mimar G. Koch'un yanında eğitim aldı. İlk akademik sergisi 1836 yılında gerçekleşti. 1840-1844 yılları arasında Kraliyet Sanat Akademisinin emekli akademisyeni ünvanı ile İtalya'da görev alıp Almanya ziyaretlerinde bulundu.⁷³

⁷³ romantizm v Rossii. K 100-letiyu Gosudarstvennogo Russkogo muzeya. 1898-1998: Katalog vystavki. SPb.: Palace Edition, 1995. s. 432.

7. RESİMLER LİSTESİ

RESİM 1:

O.Kiprensky, “Nehir İşçileri ile Peyzaj”, 1810 (O.A.Кипренский., Пейзаж с бурлаками. Пер) Suluboya , 20 x24,0 cm Rus Devlet Müzesi

RESİM 2:

A.O.Orlovsky , Batık , Yağlıboya , 121x145 cm. Rus Devlet Müzesi (A.O. Орловский. Кораблекрушение)

RESİM 3:

K.Bryullov, “Pompei'nin Son Günü”, 1830–1833, (Последний день Помпеи

RESİM 4:

K.Bryullov,“Corfu kasabası yakınlarındaki San Rocco Köyü”,1835 (Деревня Сан-Рокко в районе города Корфу) Pushkin State Museum (Moscow, Russia))

RESİM 5:

K. Bryllov, “Gece Vaktinde Kayalar ve Ay”,1824

RESİM 6:

S.F. Schedrin, “Mehtaplı Gecede Napoli” (Сильв.Ф. Щедрин ,Набережная Мерджеллина в Неаполе) ,1829, Yağlıboya, 65x88 cm, Rus Devlet Müzesi

RESİM 7:

A.Ivanov, “Mesih'in Gelişi”, 1837–1857 (А. А. Иванов , Явление Христа народу) 540 cm × 750cm ,Tretyakov Galerisi, Moskova

RESİM 8:

A.Ivanov,“Pontine Bataklıkları”(A.A.Иванов. Понтийские болота),1840, Yağlıboya,28x92cm , Rus Devlet Müzesi

RESİM 9:

A.Ivanov, “Ağaç Dalı”, (ветвь дерева), 1850 Yağlıboya 46.5 x 62.4cm
Tretyakov Galerisi, Moskova

RESİM 10:

A. Ivanov, “Gün Batımında Appiyan Yolu “, (аппиева дорога при закате солнца
) 1845, Yağlıboya. 44 x 61cm Tretyakov Galerisi, Moskova

RESİM 11:

M.Vorobyov, Pencereden Görünüm , 1821 (М.Н. Воробьев. Вид из окна)
(очерчен).

RESİM 12:

V.E. Raev, “Bir Fırtına Sırasında Alexander Sütunu”, 1834 Tuval üzerine
yağlıboya,65x47cm. (В.Е. Раев, Александровская колонна во время грозы.) Rus
Devlet Müzesi

RESİM 13:

M.I Lebedev Peyzaj,(М.Лебедев. Нейзаж.),1833, Suluboya,mürekkep

22,4x28,0 cm, Rus Devlet Müzesi

RESİM 14:

V.Zhukovsky, “Villa Matei Terasında İki Keşiş”, (В.А. Жуковский. Два монаха
на террасе виллы Маттеи), 1840,Yağlıboya 18,5x27 Rus Devlet Müzesi

RESİM 15:

C.D.Friedrich , “Akşam Manzarasında İki Adam” 1830-1835. Tual üzerine
yağlıboya, 25 x 31 cm. Hermitage, St. Petersburg.

RESİM 16:

C.D.Friedrich, “Denize Karşı Keşiş”, 1808-1810, yağlıboya 110x 171.5 cm Alte Nationalgalerie

RESİM 17:

M.Vorobyov. “Litvanya'da Naçlı Peyzaj”, 1860-1870, yağlıboya. 28x41. (М.Воробьев. Вид в Литве. Пейзаж с крестом), Rus Devlet Müzesi

RESİM 18:

M.I. Lebedev, “Roma Yakınlarında Ariccia”,1836, yağlıboya. (М.И. Лебедев. Аричча близ Рима), Rus Devlet Müzesi

RESİM 19:

M.I. Lebedev, “Roma Yakınlarında Castel Gandolfo Manzarası”, (М.И. Лебедев. Вид Кастель-Гандольфо близ Рима.), 1836, Yağlıboya, 45x64. Rus Devlet Müzesi

RESİM 20:

I.K. Aivazovsky, “Batan Gemi”,1854 sulu boya. 19,5x28,8 И.К.Айвазовский. Тонуш,ий корабль) ,Rus Devlet Müzesi

RESİM 21:

V.A. Zhukovsky, “Tsarskoye Selo Türleri: Çiftlik”, 1820, (Жуковский, Виды Царского села: Ферма.) Gravür , Rus Devlet Müzesi

RESİM 22:

V.A. Zhukovsky, “Tsarskoye Selo Görünümleri: Kalıntılar ve Kuleler, 1820, (Жуковский. Виды Царского села: Вид Руины и Башни) 16,0x11,8 cm, Gravür Rus Devlet Müzesi

RESİM 23:

VA Zhukovsky, “Monplaisir Deniz manzarası (Peterhof), 1820. (В.А.Жуковский. Вид на море с площадки в Монплези-Петергоф), 10,4x16,6 cm ,gravür , Rus Devlet Müzesi

RESİM 24:

A.Orlovsky, “Biniciler”, 1816 , Всадники. (Юнкер и рядовые лейб-гвардии Кавказско-горского эскадрона). Litografi 24,2x38,0. cm , Rus Devlet Müzesi

RESİM 25:

A.Y.Martinov, “Stroganov Bahçesinde Achilles Mezarının Görünümü”,1813 (А.Е. Мартынов. Вид гробницы Ахиллеса в саду графа П.А. Строганова), Gravür, 16,0x11,8, Rus Devlet Müzesi

RESİM 26:

GG Gagarin, “Rus Askerler ve Çerkesler Arasında Savaş Zamanı-Ahatl” Müzesi (Г.Г. Гагарин. Сражение между русскими войсками и черкесами при Ахатле.),1841 Yağlıboya 124x142 Rus Devlet Müzesi

8.KAYNAKLAR

- Alekseyeva, T.V., Russkoye Iskusstvo XVIII Veka: materialy i issledovaniya, Moskva,1973
- Alekseyeva, T.V., Issledovaniya i nakhodki. Moscow,1976.
- Allenov M.M., Aleksandr Andreyevich Ivanov: Izobrazitel'noye iskusstvo, 1980.
- Alpatov M.V. Etyudy po istorii russkogo iskusstva. M.: Iskusstvo, 1967.
- Asafyev B.V., Russkaya zhivopis'. Mysli i dumy. L.-M.: Iskusstvo, 1966.
- Atsarkina E.N., Silvestr Shchedrin. 1791-1830. M.: Iskusstvo, 1978.
- Baudelaire C., Ob iskusstve. - M.: Iskusstvo, 1986.
- Baudelaire C., Modern Hayatın Ressamı Çev.: Ali Berktaş, İletişim Yayınları, İstanbul, 2004
- Bode W. Goethes Aestetik. - Berlin, 1901.
- Bakushinskiy A.V., Zhivopis' i risunki XVIII-XIX vv. V Tsvetkovskoy galereye. M.-L.: GIZ, 1925.
- Barsamov N.S., Ivan Konstantinovich Ayvazovskiy. 1817-1900. M.: Iskusstvo, 1962.
- Batyushkov K.N. Sochineniya. M.: Goslitizdat, 1955. 452 s.
- Batyushkov K.N. Nrogulka v Akademiyu khudozhestv. //Batyushkov K.N. Izbrannaya proza. M., 1988.
- Belinskiy V.G. Nolnoye sobraniye sochineniy v 13-ti tt. T. 7.:M.: Izd-vo AN SSSR, 1955. 767 s.
- Berkovskiy N.YA. Problemy romantizma. M.: Iskusstvo, 1971. S. 5-19.
- Berkovskiy N.YA. Romantizm v Germanii. L.: Khudozhestvennaya literatura, 1973. 567 s.

- Da Vinci L. Trattato della Pittura, Carabba editore, 1947/ <http://www.e-text.it/>
- Ekkerman I. Razgovory s Gete. M.: Khudozhestvennaya literatura, 1981. 686 s.
- Fedorov-Davydov A.A. Aleksey Kondrat'yevich Savrasov 1830-1897. Zhizn' i tvorchestvo. M.: Izd-vo AKH SSSR, 1950. 78 s.
- Fedorov-Davydov A.A. Molodoy Maksim Vorob'yev. //Voprosy izobrazitel'nogo iskusstva. Vyp. 5. M.: Izd-vo AKH SSSR, 1961. 207 s.
- Fedorov-Davydov A.A. Russkiy peyzazh XVIII- nachala XIX veka. M.: Sovetskiy khudozhnik, 1953
- Fedorov-Davydov A.A. Russkiy peyzazh kontsa XIX – nachala XX veka. Ocherki. M.: Iskusstvo, 1974. 207 s.
- Fokhtura, Nekotoryye voprosy teorii romantizma (Zamechaniyai gipotezy). // Problemy romantizma. M.: Iskusstvo, 1967. S. 77-92.
- Francis Claudon, (1994): Romantizm Sanat Ansiklopedisi, çev. Özdemir, Remzi Kitabevi, 2. basım, İstanbul
- Fridman P., Poeziya Batyushkova. M.: Nauka, 1971. 383 s.
- Gorokhova P.M., Iz istorii vospriyatiya Ariosto v Rossii (Batyushkov i Ariosto). Epokha romantizma. Iz istorii mezhdunarodnykh 139 svyazey russkoy literatury. - L.: Nauka. Leningradskoye otdeleniye, 1975
- Goethe I.-V. Izbrannyye filosofskiye proizvedeniya. M.: Nauka, 1964.
- Gurevich A.M. O tipologicheskikh osobennostyakh russkogo romantizma. -M.: Nauka, 1967.
- Gurevich A.M. Pa podstupakh k romantizmu-Problemy romantizma.-M.: Iskusstvo, 1971
- Humboldt V., Historyja estetyki. / Pier. Zanh. M., 1960

Kovalenskaya N.N, Russkiy klassitsizm. Zhivopis', skul'ptura, grafika. M.: Iskusstvo, 1964. 703 s.

Kovalenskaya, N.N, , Istoriya russkogo iskusstva pervoi poloviny XIX veka., 1951.

Khozina, YE., Romanticheskaya bitva: Ocherki frantsuzskoy romanticheskoy zhivopisi 1820-kh godov ,1969.

Lyaskovskaya O.A, Plener v russkoy zhivopisi XIX veka. M.: Iskusstvo, 1966.

Maltseva F.S., Mastera russkogo peyzazha, vtoraya polovina XIX veka: A.P. Bogolyubov, F.A. Vasil'yev, A.I. Kuindzhi, V.D. Polenov. M.: Iskusstvo, 2001.

Maltseva F.S., Aleksey Kondrat'yevich Savrasov. Zhizn' i tvorchestvo. M.: Iskusstvo, 1977.

Manin V.S., Russkiy peyzazh. Entsiklopediya mirovogo iskusstva. M.: Belyy gorod,

2000.

Manin V.S. Russkiy peyzazh. Entsiklopediya mirovogo iskusstva. M.: Belyy gorod, 2000.

Monglond A. Le preromantisme francais. - Paris, 1965

Pospelov G.G., Russkoye iskusstvo XIX veka: voprosy ponimaniya vremeni. M.: Iskusstvo, 1997. 287 s.

Romantizm v Rossii. K 100-letiyu Gosudarstvennogo Russkogo muzeya. 1898-1998: Katalog vystavki. SPb.: Palace Edition, 1995.

Rovinskiy D., Podrobnyy slovar' russkikh graverov XVI-XIX vv.1.SP6., 1895.

Russkaya zhivopis' pervoy poloviny XIX veka: Albom. / M.: Iskusstvo, 1978.

Russkiye khudozhniki ot "A" do "YA". M.: Slovo/Slovo, 1996.

Russkoye iskusstvo. Ocherki o zhizni i tvorchestve khudozhnikov. Seredina XIX veka. / Pod red. A.M. Leonova. M.: Iskusstvo, 1952.

Sarabyanov D.V., Obrazy veka. M.: Molodaya gvardiya, 1967.

Sarabyanov D.V., O natsional'nykh osobennostyakh romantizma v russkoy zhivopisi nachala XIX veka. // Sovetskoye iskusstvoznaniye M.:Sovetskiy khudozhnik, 1975.

Sarabyanov D.V. „Russkaya zhivopis' XIX veka sredi yevropeyskikh shkol. M.: Sovetskiy khudozhnik, 1980.

Shiller F. Polnoye sobraniye sochineniy. T. 6. M., 1957.

Somov O.M., O romanticheskoy poezii. SPB., 1823.

Siegel, L., Caspar David Friedrich and the Age of German Romanticism , Branden Pub Co; 1St Edition edition Hardcover –June, 1980

Stasevich V.P., Peyzazh. Kartina i deystvitel'nost'. M.: Prosveshcheniye, 1978.

Stasov V.V., Izbrannyye stat'i russkoy zhivopisi. / Vstup. st. A.A. Fedorova-Davydova. M.: Detgiz, 1960.

Sterligov A.B. Peyzazh v russkoy zhivopisi. M., 1972.

Shumova M.N., Russkaya zhivopis' serediny XIX veka. M.:Iskusstvo, 1984.

Syn Otechestva. CH. 19. 1815.

Syn Otechestva. CH. 26. 1815.

Syn Otechestva. CH. 64. 1820.

Turchin B.C. Khudozhestvennaya struktura russkogo romantizma. //Metodologicheskiye vonrosy obshchestvennykh nauk, 1971.

Turchin B.C. Epokha romantizma v Rossii. K istorii russkogo iskusstva pervoy treti XIX stoletiya. Ocherki. M.: Iskusstvo, 1981.

Turchin B.C. Iz istorii zapadnoyevropeyskoy khudozhestvennoy kritiki XVIII-XIX vekov. Frantsiya. Angliya. Germaniya. M.: Izd-vo MGU, 1987.

Turchin B.C. Russko-frantsuzskiy khudozhestvennyye otnosheniya. Pervaya polovina XIX veka. // Sovetskoye iskusstvoznaniye M.: Sovetskiy khudozhnik, 1988

Valitskaya A.P. Orest Kiprenskiy v Peterburge. L., 1981

Vereshchagina A.G. K voprosu o russkom romantizme. // Sovetskoye iskusstvoznaniye 81. Vyp. 1. M.: Sovetskiy khudozhnik, 1982.

Vestnik Yevropy. № 19. SPb., 1802.

Vestnik Yevropy. № 10. SPb., 1802.

Vestnik Yevropy. № 22. SPb., 1804.

Vestnik Yevropy. № 18. SPb., 1805.

Vestnik Yevropy. № yu. SPb., 1807.

Velikie khudozhniki Tom55: Izdatelskii Dom Komsomolskaya Pravda . 2010.
Moskva

Vlasov V.G. Romantizm. // Vlasov V.G. Stili v iskusstve:

Slovar'. SPb.: Lita, 1998. S. 469-475.

Vipper B.R. Sil'vestr Shchedrin v Italii. // Sovetskoye iskusstvoznaniye M.: Sovetskiy khudozhnik, 1975.

Volkov I.F. Romantizm kak tvorcheskiy metod. // Problemy romantizma. M.: Iskusstvo, 1971.

Vrangel' N.N. Romantizm v zhivopisi Aleksandrovskoy epokhi i Otechestvennaya voyna. // Staryye gody, 1908

Yavorskaya P. V. Romantizm i realizm vo Frantsii v XIX veke. M., 1938.

ÖZGEÇMİŞ

Adı - Soyadı	Leman Berdeli
Doğum Tarihi :	19.121.1989
Eğitim	Bornova Anadolu Lisesi 2003-2006
Lisans Eğitimi	Academia İtaliana Firenze 2006-2008 Yaşar Üniversitesi 2008-2012
Yüksek Lisans Eğitimi	Ege Üniversitesi (İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü) 2012-2013 / Ege Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü) 2013-2014 (Bilimsel hazırlık) 2014-2017
İlgi Alanları	Sanat- edebiyat
İletişim	05522244819
Adres	372/17 sok. No:27 Kazım Dirik Mahallesi Bornova İzmir
Cep Telefonu	05522244819
Ev Telefonu	02323438191
E-Posta	berdelileman@gmail.com

ÖZET

Avrupa sanatında romantizm akımının ortaya çıkması İngiliz edebiyatı ile ilişkilidir. XVIII. yüzyılın sonunda İngiliz romantiklerinin hüznü ruh halleri, diğer Avrupa ülkelerinin güzel sanatları içinde bu eğilimin ortaya çıkması için gerekli koşulları yaratmıştır. Avrupa'da kurtuluş mücadelesinin ruhuyla romantik düşüncelerin bir nevi tetikleycisi Büyük Fransız burjuva devrimi olmuştur. Bu tür düşünceler Rusya'daki toplum hareketleri üzerinde de etki yaratmıştır. XIX. yüzyılın başında Fransa'nın Rusya üzerindeki etkisi büyük olmakla beraber daha sonra giderek azalmaktadır. Bunun nedeni, Rusya'nın siyasi durumunun özelliği ile belirlendiği romantizm gelişiminde başka yolun seçilmesidir. Rus romantik peyzajın başlangıç çevresi karmaşıktır. XIX yüzyılın ilk on senesinde portre ressamları kendi eserlerinde romantik çizgileri geliştirmekle birlikte peyzajı çizdikleri portrelerde arka fon olarak kullanmışlardır. Daha sonra peyzaj romantik dönemin en seçkin tarzı olma niteliği kazanmıştır. XIX. yüzyıl boyunca Rus romantik peyzajı, fikirlerin ve girişimlerin sürekliliğinden etkilenecek dönüştürülmüş ve devam edilmiştir. Bu şekilde dönüm noktalarının keskinliği göze çarpmadan önceki dönemlerden edinilen geleneklerden tamamıyla kopmadan gelişmiştir. Rus romantizmin ilk dönemi 1825 yılında sona ermiştir. Lirik romantizmin ilk safhası ile klasisizmin aynı zaman dilimine denk gelmesi, iki akımın Rusya'da ortak bir toplumsal ve politik temelde birleştiğini göstermiştir. XIX. yüzyılın ikinci yarısında geç romantizm okulu şekillenmiştir. Eleştirel realizmin hakim olduğu dönemde romantik bakış açısı sanatsal hayatın önemli parçasını oluşturmuştur.

ABSTRACT

The emergence of romanticism in Europe is related to English literature. At the end of the XVIII. century, the sad moods of English romantics created the conditions for this tendency to emerge in the fine arts of other European countries. In Europe, with the spirit of the liberation struggle, a kind of trigger of romantic thoughts has become the Great French bourgeois revolution. Such philosophers have also had an impact on the social movements in Russia. At the beginning of the XIX. century, the influence of France over Russia is gradually decreasing with the greatness. The reason for this is the selection of another way in the development of romance, which is characterized by the character of Russia's political situation. The periphery of the beginning of the Russian romantic landscape is complicated. In the first decade of the XIX century, portrait painters used romantic lines in their works as backdrops in portraits they were drawing landscapes. Later, the landscape has won the status of being the most exclusive style of the romantic period. Throughout the century, the Russian romantic landscape has been transformed and influenced by the continuity of ideas and initiatives. In this way, the sharpness of the turning points has developed completely unbroken from the traditions of the previous periods. The Russian romantic landscape has become intertwined with the political life, especially during the transition periods. In the first wave until 1825, the landscape works seem to be calm and peaceful. The suppression of the Dekabrist Riot has been responded to publicly, which has dragged painters into new quests and experiences. The first period of Russian romantism ended in 1825. At the same time XIX. It was a period of continuous crisis in the late century classicism. The coincidence of the first phase of lyrical romanticism with the same period of classical crisis has shown that the two movements combine in a common social and political basis in the life of Russia. In the period when critical realism dominated, the romantic point of view constituted an important part of artistic life.

